

STRATEGIA ROZWOJU GMINY I MIASTA WĘGLINIEC NA LATA 2021-2030

PROJEKT – CZERWIEC 2021

Opracowanie:

Urząd Gminy i Miasta Węglińiec

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2021-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Gminy i Miasta oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2021-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY WĘGLINIEC	8
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	14
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	15
4.1. Ocena sytuacji Gminy	15
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	16
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	18
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY WĘGLINIEC	20
1. Misja i wizja.....	21
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	22
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Węgliniec oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	31
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	35
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	40
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	42
ZAŁĄCZNIKI.....	43
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Węgliniec.....	44
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	74
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	79

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2021-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2021-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Węglińiec, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Ważnym źródłem informacji byli **członkowie Zespołu Strategicznego**, w skład, którego wchodził reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych i społeczności lokalnej:

- Wieczorek Mariusz – Burmistrz Gminy i Miasta Węglińiec
- Papla Marcin – Sekretarz Gminy i Miasta Węglińiec
- Koza Mirosław – Sołtys Ruszowa
- Kuternozińska Jadwiga – Teatr Czwarta Ściana
- Lubarski Paweł – Fundacja POLANA PROJECT
- Ławniczak Lilla – SP Czerwona Woda
- Pańków Łukasz – Rada Miejska Węglińca, OSP Węglińiec
- Polewski Krzysztof – ZUK w Węglińcu, Ogólnopolska Grupa Rajdowa
- Sroka Grażyna – MGOPS w Węglińcu
- Szymczak Dawid – Rada Miejska Węglińca
- Wawrzyniak Marek – Rada Miejska Węglińca

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Iwona Nowacka – zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Klaudia Świrski – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Dominika Szulc – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Agata Artymko – Koordynator Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Agnieszka Osuch – psycholog, trener, konsultant.

Prace nad Strategią rozpoczęto w kwietniu 2020 roku, kiedy to Burmistrz Gminy i Miasta Węgliniec podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 4 sierpnia do 19 września 2020 roku. Warsztaty z zespołem strategicznym przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającym na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Podczas warsztatów uczestnicy dyskutowali na temat edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych (rodziców, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, pracowników Gminy). Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne strony Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Prace te zostały zrealizowane podczas drugich warsztatów z Zespołem Strategicznym.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030 został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Dolnośląskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030:

An aerial photograph of a town square in Węgliniec. The square is paved with light-colored stones and has a large, semi-circular area in the foreground. In the center of the square is a large, white building with a red-tiled roof and a tall, dark wooden tower. The building has several arched windows and a small entrance. To the left of the building is a small, red-roofed structure. To the right is a larger, white building with a red-tiled roof. In the background, there are several other buildings, including a large, multi-story building with a red-tiled roof. The town is surrounded by a dense forest of green trees. In the distance, a hill with a small, white tower is visible. The sky is overcast with grey clouds. The text "STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY WĘGLINIEC" is overlaid in white, bold, sans-serif font on the bottom left of the image. A large, white, stylized number "1" is overlaid on the bottom right of the image.

STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY WĘGLINIEC

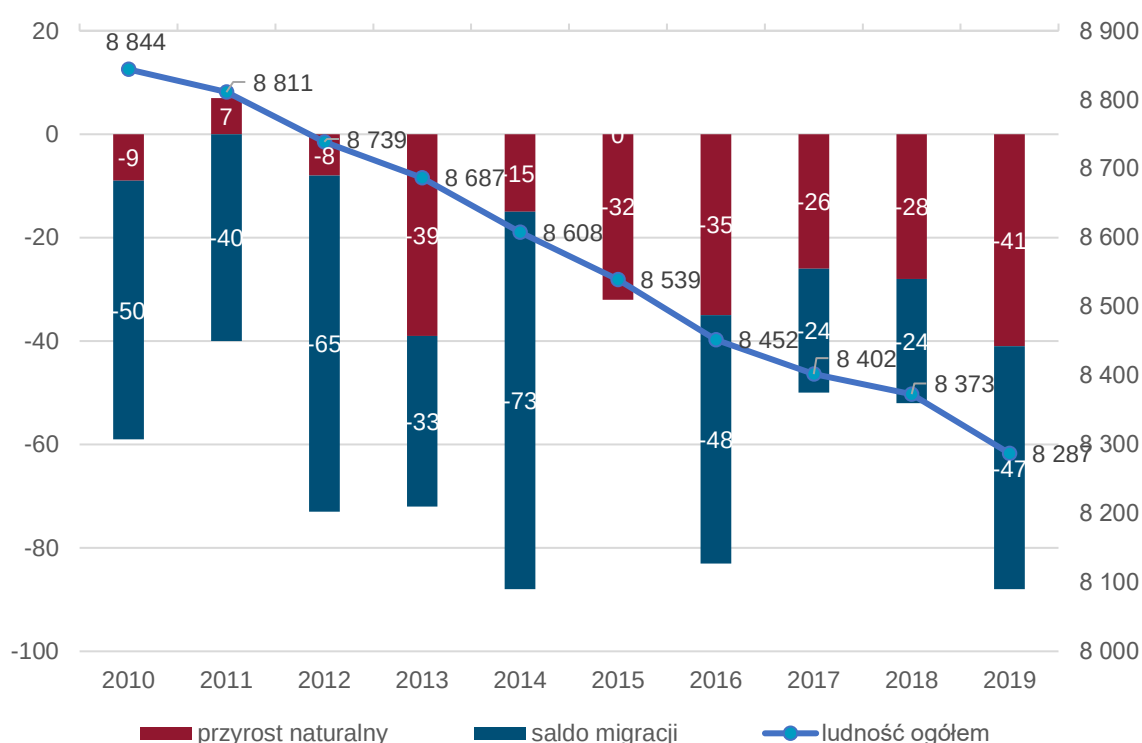
1

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Węgliniec wynika, że w ostatnim okresie obserwowane są niekorzystne trendy demograficzne. Analizując zmiany liczby ludności w latach 2010-2019 zauważalna jest tendencja spadkowa, na którą ma wpływ przede wszystkim ujemne i ciągle zmniejszające się saldo migracji, ale także pogarszająca się struktura demograficzna, która powoduje spadek przyrostu naturalnego ze względu na starzenie się społeczeństwa. Liczba ludności w Gminie w latach 2010-2019 zmniejszyła się o 6% i w 2019 roku wynosiła 8 287 osób, co stanowiło 9,2% mieszkańców powiatu zgorzeleckiego.

Porównując wskaźniki demograficzne Gminy Węgliniec na tle powiatu i województwa można wnioskować, że wskaźnik przyrostu naturalnego jest wyższy niż w powiecie zgorzeleckim i niższy niż w województwie dolnośląskim, natomiast wskaźnik salda migracji jest znacznie niższy w porównaniu do wymienionych jednostek.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Węgliniec w latach 2010-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważną informacją w zakresie struktury demograficznej jest liczba osób w wieku kreatywnym (25-34 lat), które mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego Gminy. Udział osób w tym wieku spada, zarówno w Gminie, jak i powiecie czy województwie. Pozytywną informacją jest jednak mniejsza dynamika spadku występująca w Gminie Węgliniec – spadek udziału najbardziej pożądanej grupy wiekowej zachodzi wolniej niż w pozostałych jednostkach. Rośnie natomiast wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego – udział osób starszych stale rośnie, przy spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Widoczny jest więc trend społeczny związany ze starzeniem się społeczeństwa, jednak proces zachodzi wolniej niż średnia dla powiatu i województwa.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna skutkuje zmianą popytu na usługi publiczne: oświatę i wychowanie, opiekę na osobami starszymi, usługi komunalne, kulturę i sport. W związku z różnicą liczby mieszkańców wymieniających się na rynku pracy (20-24 i 60-64) konieczne jest także przewidzenie i uwzględnienie w planach rozwojowych Gminy zmieniającej się podaży potencjałów w zakresie aktywności społecznej, rynku pracy i przedsiębiorczości oraz wpływów z podatków.

Władze Gminy dostrzegają konieczność podjęcia działań na rzecz świadomej polityki demograficznej, zwłaszcza przeciwdziałaniu negatywnym tendencjom migracyjnym poprzez działania w zakresie polityki przestrzennej i podniesienia jakości usług społecznych, które przełożą się na podniesienie jakości życia rodzin na terenie Gminy.

W Gminie Węgliniec działa jedno przedszkole publiczne oraz dwa przedszkola niepubliczne. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Węgliniec maleje i w 2019 roku wynosił 69%. Upowszechnienie opieki przedszkolnej wśród gmin miejsko-wiejskich i wiejskich w powiecie zgorzeleckim najwyższe jest w Gminie Zgorzelec (77,5%), zaś najmniejsze w Gminie Sulików (54%).

Infrastruktura i baza dydaktyczna 3 szkół podstawowych na terenie Gminy, dla których samorząd jest organem prowadzącym jest na stosunkowo równym poziomie. W zakresie infrastruktury sportowej (boiska, sale do prowadzenia zajęć sportowych), jak i pracowni komputerowych, infrastruktury świetlic i stołówek oraz szafek dla uczniów szkoły są dobrze wyposażone, z wyjątkiem szkoły podstawowej w Czerwonej Wodzie, w której brakuje sali sportowej. Należy więc dążyć do wyrównania poziomu infrastrukturalnego wszystkich szkół, co pośrednio wpływać będzie na jakość edukacji i poprawę wyników nauczania. Uczniowie dojeżdżający do szkół mogą korzystać z dowozów autobusowych. Najdłuższy kurs autobusu ma 21 km.

Średnie wyniki uzyskiwane przez uczniów w egzaminach państwowych w szkołach w Gminie Węgliniec są, w zależności od roku, zbliżone do średnich wyników dla powiatu i województwa, jednak wyraźnie zauważalne są różnice w uzyskiwanych wynikach pomiędzy szkołami. W 2019 roku uczniowie osiągnęli podobne wyniki z egzaminu ósmoklasisty do średniej dla powiatu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego na poziomie podstawowym. Z języka niemieckiego wynik był z kolei wyższy niż w powiecie. Wśród szkół wyróżnia się SP w Czerwonej Wodzie, gdzie średni wynik egzaminu z języka niemieckiego był najwyższy spośród wszystkich innych wyników w każdej z analizowanych jednostek. Na tle innych szkół w Gminie dobrze wypada SP w Węglińcu, która ma najwyższe średnie wyniki egzaminów z języka polskiego i angielskiego w Gminie. Najsłabsze wyniki ze wszystkich przedmiotów osiągnęli uczniowie SP w Ruszowie.

Bardzo istotne, z perspektywy możliwości rozwojowych oświaty w Gminie, zarówno w wymiarze infrastruktury, jak i poziomu kształcenia, jest poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Wyraźny jest spadek poziomu pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2015 roku wskaźnik ten wynosił 73%, w 2016 – 70%, a w 2019 roku obniżył się do poziomu 58%. W 2019 roku Gmina Węgliniec dołożyła do wydatków na oświatę blisko 4,79 mln zł.

Władze samorządowe przywiązują dużą wagę do podniesienia jakości życia mieszkańców, co wyraża się w trosce o infrastrukturę i działania związane z kulturą, sportem i rekreacją, skoncentrowane wokół Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Węgliniec wraz z jej 4 filiami. W ramach MGOK działa Węglińskie Centrum Kultury w Węglińcu oraz Domy Kultury w: Ruszowie, Starym Węglińcu, Jagodzinie i Czerwonej Wodzie oraz świetlice w Kościelnej Wsi, Piasecznej i Zielonce. Do głównych zadań MGOK należy organizacja wydarzeń, takich jak: koncerty, warsztaty, spotkania, wystawy, imprezy plenerowe, a także wszelkie zajęcia rozwijające umiejętności plastyczne, muzyczne, aktorskie, taneczne itp. oraz upowszechnianie kultury wśród mieszkańców Gminy. Zaś w ramach działalności biblioteki prowadzone są lekcje biblioteczne dla dzieci o różnej tematyce. Na uwagę zasługują wyjątkowe wydarzenia, jak „Jagodowe Lato”, „Nad wodą śpiewane” czy dwudniowa impreza „Święto Grzybów”, podczas której przeprowadzane są Mistrzostwa Europy w Zbieraniu Grzybów.

W Węglińcu znajdują się dwa punkty muzealne. Punkt Muzealny Kresów Wschodnich jest to muzeum utworzone w dwóch wagonach towarowych, gdzie zarówno wagony, jak i przedmioty znajdujące się wewnątrz mają ciekawą wartość historyczną. Drugim punktem jest Izba Podolska, która stanowi uzupełnienie do Punktu Muzealnego Kresów Wschodnich. Ponadto na terenie Gminy umieszczonych jest wiele tablic i pomników pamiątkowych, na cześć m.in. Polaków z Kresów Wschodnich czy ofiar przemocy i niesprawiedliwości z czasów wojny.

Baza sportowo-rekreacyjna skupiona jest w Węglińcu, Czerwonej Wodzie i Ruszowie i obejmuje Stadion Miejski, halę sportową, boiska wielofunkcyjne, boiska do gry w piłkę nożną, korty tenisowe. Dodatkowo

bazę tą uzupełniają boiska o sztucznej nawierzchni w Zielonce, Węglińcu, Starym Węglińcu, Czerwonej Wodzie, Ruszowie i Jagodzinie oraz siłownie plenerowe i place zabaw w Zielonce, Węglińcu, Czerwonej Wodzie, Piasecznej, Starym Węglińcu, Ruszowie i Jagodzinie.

Na terenie Gminy działa wiele organizacji społecznych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym i sportowym, ale także wpływają na pozytywny wizerunek Gminy Węgliniec. Są to: Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Węglinieckiej, Stowarzyszenie „Seniorzy Gminy Węgliniec”, Kresy w Pamięci, Stowarzyszenie Ziemia Ruszowska, Stowarzyszenie „Łatwiej”, Moja Wieś Jagodzin, Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych, Towarzystwo Wspólnych Pomysłów, Lokalna Grupa Historyczna. Pięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej czuwa nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym, z czego 3 z nich są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Dodatkowo działają również kluby sportowe: „Piast” Czerwona Woda, „Victoria” Ruszów, „Górnik” Węgliniec i 5 uczniowskich klubów sportowych w Węglińcu i Ruszowie.

Mieszkańcy Gminy Węgliniec w zakresie podstawowej ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez pięć placówek: NZOZ Praktyka Ginekologiczno-Położnicza Radosław Kwiatecki, Włodzimierz Curyło, Ilona Curyło-Dziuba „Praktyka Lekarzy”, Indywidualna Specjalistyczna Opieka Lekarska Gabinet Stomatologiczny Marta Dyś, Lecznictwo Ambulatoryjne Ośrodek Zdrowia w Ruszowie, Ośrodek Zdrowia w Czerwonej Wodzie. Na terenie Gminy znajdują się cztery apteki. Stale zmniejsza się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej. W związku z sytuacją demograficzną Gmina dostrzega również konieczność opracowania systemowych rozwiązań wsparcia seniorów, poprzez umożliwienie im korzystania z dodatkowej oferty aktywizującej społeczność, w tym z zajęć kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych i usług opiekuńczych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Na tle średnich wyników dla województwa i powiatu, Gmina Węgliniec charakteryzuje się niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczości. Analiza wskaźnika liczby zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (dane za okres 2015-2019) pokazuje jednak jego stopniowy wzrost. W 2019 roku wynosił on 90 podmiotów na 1 tys. mieszkańców i był on o 8 niższy od średniej dla powiatu zgorzeleckiego i o 42 niższy od średniej dla województwa dolnośląskiego. Według danych opublikowanych przez GUS na terenie Gminy Węgliniec (na koniec 2019 roku) w bazie REGON zarejestrowanych było 743 podmiotów gospodarczych. Stanowiło to 8,5% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu zgorzeleckiego. Wskaźnik bezrobocia dla Gminy w 2018 roku wynosił 3,6%, dla powiatu zgorzeleckiego 2,5%, a dla województwa dolnośląskiego 3,2%.

Wśród największych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy wyróżnia się: PKP S.A, Nadleśnictwo Węgliniec, Przedsiębiorstwo STOLBUD, Bolesławieckie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych, UNIRUBBER, AGROBUD Zakład pracy Chronionej, DREWTRANS Władysław Proć.

Sieć komunikacyjna Gminy opiera się głównie na drogach wojewódzkich łączących większe miejscowości, których uzupełnieniem są drogi powiatowe i gminne oraz połączenia kolejowe na odcinku Węgliniec-Ruszków. Pomimo dobrego stanu na większości odcinków, stale wymagają one remontu i modernizacji.

Stopień rozwoju infrastruktury podstawowej jest niższy od średnich dla powiatu zgorzeleckiego i województwa dolnośląskiego. Stopień zwodociągowania Gminy w 2018 roku wynosił 88% jednak zaledwie 31,9% mieszkańców posiadało dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej. Na terenie Gminy nie ma sieci gazowej.

Odbiorem odpadów komunalnych z terenu Gminy zajmuje się Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubaniu. Odpady zbierane są u źródła w sposób selektywny, ponadto istnieje możliwość samodzielnego przewiezienia odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Węglińcu. Poziom segregacji odpadów corocznie się zwiększa, choć wciąż pozostaje na stosunkowo niskim poziomie.

Gmina Węgliniec posiada Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022 roku jako nadrzędny cel przyjmuje „Poprawę i przywrócenie dobrego stanu środowiska poprzez zachowanie istotnych walorów przyrodniczych oraz zrównoważony rozwój, jako podstawę rozwoju gospodarczego i poprawę jakości życia mieszkańców”.

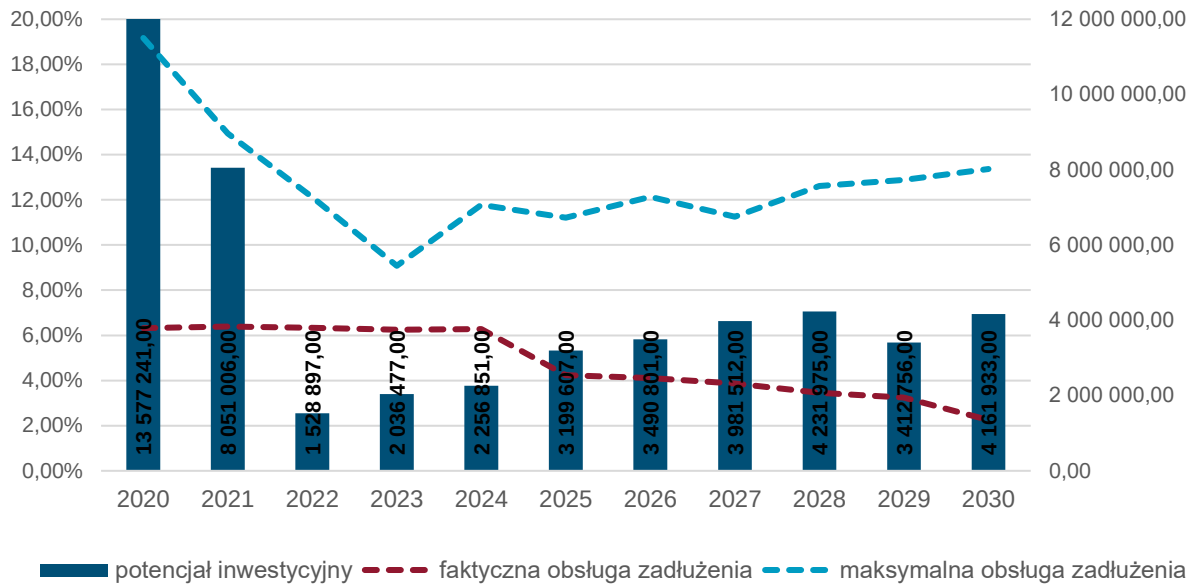
W latach 2015-2019 dochody Gminy Węgliniec corocznie się zwiększały z poziomu 29,6 mln zł w 2015 roku do 40,3 mln zł w 2019 roku. Największy wzrost nastąpił w 2018 roku - wówczas dochody zwiększyły się o 4,3 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2019 r. dochód na 1 mieszkańca w Gminie Węgliniec wyniósł 4 823,86 zł (średnia dla powiatu zgorzeleckiego to 5 184,02 zł).

W zakresie dochodów własnych największe znaczenie mają dochody z tytułu udziału podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 5,07 mln zł rocznie, podatek od nieruchomości – 4,4 mln zł oraz podatek leśny – 0,89 mln zł. Potencjał finansowy Gminy w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych jest wyższy od rzeczywiście osiągniętych wpływów z tego tytułu. Wynika to z tego, że Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2015-2019 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku od nieruchomości wynosiła 356 tys. zł (średnio 71 tys. zł rocznie), a z tytułu podatku od środków transportowych 363 tys. zł (średnio 72 tys. zł rocznie).

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy. W 2015 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 23,1 mln zł i w 2019 roku wzrosły do 32,8 mln zł, a wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących: w latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej corocznie wzrastał z poziomu 3,2 mln zł w 2015 roku do poziomu 6,1 mln zł w 2019 roku (12% w stosunku do dochodów ogółem).

Kształtowanie się budżetu Gminy w ubiegłych latach przekłada się również na jej przyszły potencjał inwestycyjny oraz zdolność do obsługi nowych zobowiązań. Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2020-2030 (uchwała nr 242/XIX/20 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 23 kwietnia 2020 r.) kształt wskaźnika obsługi zadłużenia pozwala na przyszłą obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Węglińiec na lata 2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr 242/XIX/20 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 23 kwietnia 2020 r. w sprawie zmiany załączników nr 1 i 2 do Uchwały Nr 204/XVII/19 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Węglińca.

Na podstawie powyższej uchwały, potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2021-2030 wyniesie około 36 mln zł.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Węgliniec leży w powiecie zgorzeleckim, w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego w pobliżu zachodniej granicy Polski na terenie Borów Dolnośląskich. Jest ona największą gminą w powiecie zgorzeleckim. Składa się z miasta Węgliniec oraz siedmiu sołectw: Ruszów, Kościelna Wieś, Jagodzin, Piaseczna, Stary Węgliniec, Czerwona Woda, Zielonka oraz dwóch osad: Polana i Okrąglica.

Gmina Węgliniec cechuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Znajduje się ona przy głównych trasach europejskich tj. E40 od południa (najdłuższym szlakiem europejskim łączącym Francję z Kazachstanem, w Polsce wyznaczonym przez autostradę A4) oraz E36 w kierunku Berlina. Szlaki te łączy droga wojewódzka nr 296 przebiegająca na osi północ-południe przez miejscowości Ruszów, Jagodzin, Węgliniec i Czerwona Woda na terenie Gminy. Przez teren Gminy przebiegają również drogi wojewódzkie nr 351 i 350 łączące mniejsze miejscowości. Gmina Węgliniec posiada również rozbudowaną sieć kolejową. W mieście znajduje się drugi, co do wielkości terminal towarowy na Dolnym Śląsku. Drogowym transportem publicznym zajmuje się prywatny przewoźnik.

Położenie Gminy wzbogacają walory przyrodnicze i krajobrazowe. Gmina leży w sercu Borów Dolnośląskich. Innymi formami ochrony przyrody znajdującymi się na terenie Gminy są dwa rezerваты przyrody: Torfowisko pod Węglińcem oraz Wrzosiec koło Piasecznej, a także pięć obszarów Natura 2000: Przygielkowska Koło Gozdnicy (PLH080055), Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020086), Wilki nad Nysą (PLH080044), Uroczyska Borów Dolnośląskich (PLH020072), Bory Dolnośląskie (PLB020005). Ponadto na terenie Gminy Węgliniec ustanowione zostały pomniki przyrody, wśród których wyróżnia się m.in. dąb szypułkowy, buk pospolity, wiąz szypułkowy czy stanowisko roślinności pliocenkiej.

Okolo 82% powierzchni Gminy stanowią lasy, przede wszystkim sosnowe, które dostarczają surowca dla przemysłu drzewnego, przetwórstwa runa leśnego i gospodarki łowieckiej. Charakterystycznym elementem krajobrazu wokół Węglińca są śródleśne stawy hodowlane, opuszczone stawy i oczka wodne, gdzie występują stanowiska unikatowych roślin torfowiskowych. Stawy te są również ostoją ptactwa wodnego m.in. głuszca, cietrzewia, bielika oraz bociana. Okolice Węglińca i Ruszowa to także tereny łowieckie.

Na terenie Gminy Węgliniec znajdują się liczne zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Rejestrze Zabytków. W skład ewidencji wchodzi 428 budynków, natomiast do rejestru zalicza się m.in. 7 obiektów sakralnych zlokalizowanych w m. Stary Węgliniec, Czerwona Woda, Ruszów i Węgliniec. Warto również wspomnieć o dworcu kolejowym oraz wieży ciśnień w Węglińcu.

Najważniejszym dokumentem planistycznym Gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium zostało przyjęte uchwałą nr 125/XI/19 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 27 czerwca 2019 r. Rozwiązania przyjęte w Studium umożliwiają rozwój Gminy Węgliniec przez przedstawienie szerokiej oferty dla potencjalnych inwestorów umożliwiającej inwestowanie na terenach produkcyjno-usługowych oraz wskazanie obszarów rozwoju budownictwa mieszkaniowego w poszczególnych miejscowościach Gminy. Z kolei miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują całą powierzchnię Gminy, co umożliwia prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej oraz ogranicza możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Węgliniec przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 3 sierpnia 2020 do 20 października 2020 roku.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 178 ankiet, z których największą część respondentów stanowiły kobiety (51,1%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 26-35 lat (36,4%), a 74,4% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Węgliniec w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,00), z kolei najgorzej gospodarkę (średnia ocena wynosiła 2,11). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,13 do 2,55. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,37 (nieco poniżej średniej).

Ryc. 3. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najwyżej i najniżej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniona ze wszystkich obszarów została jakość sieci gazowej (1,23). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, poziom bazy gastronomicznej, oferty spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży, działań promocyjnych Gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów, oferty spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dorosłych, możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy, konkurencyjności przedsiębiorstw na rynku lokalnym, wsparcie dla osób niesamodzielnych, dostępu do żłobków, poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej, świadomości ekologicznej mieszkańców, bezpieczeństwa przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych oraz dostępu do opieki medycznej. Powyższe elementy uzyskały średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, że mieszkańcy mają w stosunku do nich złą i bardzo złą opinię.

Tab. 1. Najwyżej i najniżej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najwyżej oceniane:	Najniżej oceniane:
Społeczeństwo	Poziom zadowolenia z usług świadczonych przez Urząd Gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu w Gminie	Jakość sieci gazowej
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	Poziom bazy gastronomicznej
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobyły walory środowiska przyrodniczego w Gminie, dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, jakość infrastruktury w szkołach podstawowych, organizacja dowozu dzieci do szkół, jakość edukacji przedszkolnej w Gminie, jakość edukacji w szkołach podstawowych w Gminie, wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych, dostęp do edukacji przedszkolnej, jakość powietrza w Gminie oraz działalność Domu Kultury i Biblioteki (powyższe obszary zdobyły ocenę powyżej 3).

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa infrastruktury drogowej (12% odpowiedzi), następnie rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych (9%), poprawa dostępu do usług medycznych (9%), rozwój sieci gazowej (7%), budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków (7%), poprawa bezpieczeństwa publicznego (6%). Najmniej priorytetowe według mieszkańców jest zwiększenie dostępności przedszkoli, budowa i modernizacja świetlic wiejskich, organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych oraz aktywizacja osób starszych.

Ostatnim pytaniem zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na Bory Dolnośląskie, lasy, turystykę i rekreację, ścieżki rowerowe, ekologię, imprezę Święto Grzybów oraz zawody sportowe Bieg Szlakiem Kolejowym.

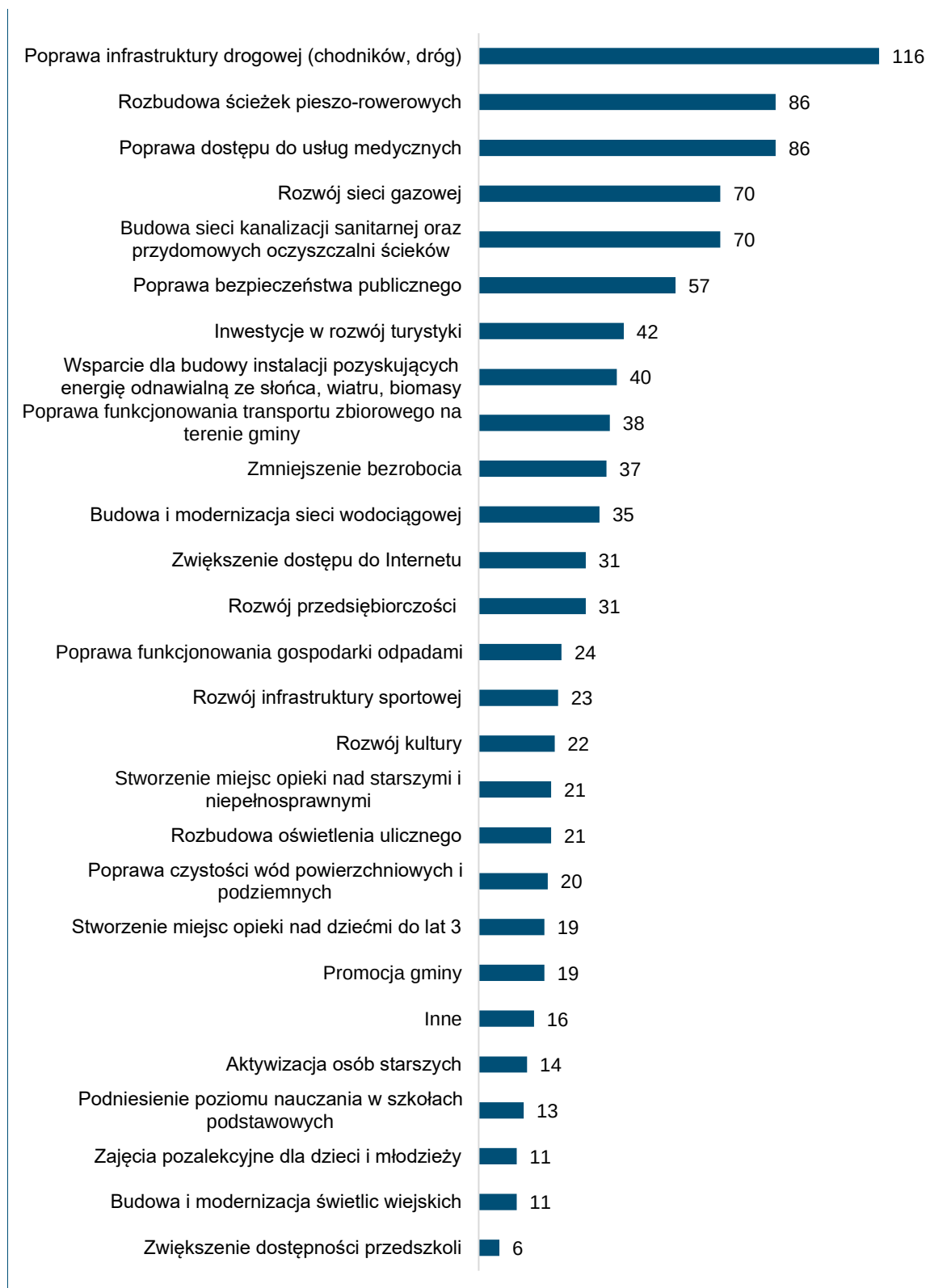
Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) infrastruktura techniczna,
- 2) ochrona środowiska,
- 3) usługi społeczne,
- 4) turystyka i oferta czasu wolnego.

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w Gminie jest rozwój infrastruktury technicznej, w tym dróg, ścieżek pieszo-rowerowych i kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej a także zapewnienie dostępu do usług społecznych (poprawa dostępu do usług medycznych, bezpieczeństwa publicznego). Podstawą do tworzenia warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji, powinna być

natomiast poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz jakości infrastruktury turystycznej (poprawa czystości powietrza, różnorodność krajobrazowa).

Ryc. 4. Główne priorytety rozwoju Gminy Węgliniec według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w od 3 sierpnia 2020 do 20 października 2020 roku;
- 4) warsztatu diagnostycznego, które odbyło się w dniu 19 października 2020 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Węgliniec przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• bliskość autostrady A4 • dobrze rozwinięta komunikacja PKP, infrastruktura logistyczna • dobrze rozwinięta sieć dróg • dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna • duża aktywność klubów sportowych • aktywność stowarzyszeń wspierająca rozwój turystyki i kultury w Gminie • funkcjonowanie Klubu Seniora • duża liczba programów podejmowanych w MGOPS • duża aktywność i bogata oferta Gminnego Ośrodka Kultury skierowana do wszystkich grup wiekowych (pokoleniowych) • bliskość terenów leśnych (Bory Dolnośląskie) • wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe • walory kulturowe Gminy • kultywowanie przez mieszkańców tradycji Kresów Wschodnich II RP • duży udział środków zewnętrznych przy realizacji inwestycji • bliskość strefy ekonomicznej • rozwinięta infrastruktura oświatowa • bogata oferta zajęć pozalekcyjnych • organizacja bezpłatnej komunikacji dla uczniów dowożącej do szkół • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej • dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa • zmodernizowane stacje uzdatniania wody w Węglińcu i Ruszowie	• słabe skomunikowanie wewnętrzne Gminy • niski dostęp do opieki medycznej • dynamiczne starzenie się społeczeństwa • brak miejsc spotkań dla młodzieży • niskie poczucie tożsamości lokalnej • niski poziom partycypacji społecznej • niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjna (m.in. ścieżki rekreacyjne i szlaki) • niewystarczająca promocja Gminy • niedostatecznie rozwinięta baza gastronomiczna i rozrywkowa • mała liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą • brak możliwości rozwinięcia działalności rolniczej • niski dostęp do edukacji przedszkolnej i żłobków • zwiększające się koszty oświaty • brak opieki psychologa w placówkach oświatowych • brak szkoły średniej na terenie Gminy • niski stopień skanalizowania Gminy • niski stopień segregacji i recyklingu odpadów komunalnych • brak działalności Gminy wspierającej program wymiany pieców • mała świadomość ekologiczna społeczeństwa • brak gazyfikacji Gminy • niewystarczająca ilość terenów usługowych • niewielkie możliwości pozyskiwania działek budowlanych • niedostateczna ilość mieszkań komunalnych i socjalnych • niezadowalający poziom bezpieczeństwa

SZANSE	ZAGROŻENIA
• dofinansowania zewnętrzne związane z rozszerzaniem oferty dla najmłodszych i seniorów (programy „Maluch+”, „Senior+”) • duża liczba turystów odwiedzających Gminę • przynależność do stowarzyszeń i związków międzygminnych ułatwiający dostęp do funduszy zewnętrznych i rozbudowy infrastruktury • rozwój współpracy zagranicznej • dofinansowania wewnętrzne i zewnętrzne wspierające rozwój OZE • dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	• narkomania/alkoholizm • przyspieszający proces starzejącego się społeczeństwa • niekorzystny przyrost naturalny • kryzys finansowy związany z epidemią COVID-19 • emigracja osób młodych • zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową • starzejąca się kadra nauczycielska • zmiany klimatyczne powodujące ryzyko wystąpienia suszy i pożarów • zaśmiecone lasy • wzrost przestępczości w Gminie

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY WĘGLINIEC

2

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jego mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Węgliniec brzmi:

Poprzez wspólne działanie społeczności Gmina Węgliniec rozwija się turystycznie i gospodarczo, zachowując równe szanse i specyfikę każdej miejscowości, gdzie warto mieszkać.

Z kolei wizja to obraz przyszłości, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Węgliniec w perspektywie strategicznej – w 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów. Wizja Gminy Węgliniec to:

Gmina Węgliniec to miejsce w sercu Borów Dolnośląskich, gdzie mieszkańcy czują się bezpiecznie żyjąc w czystym środowisku, a gospodarka rozwija się z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Najważniejszą wartością dla rozwoju Gminy Węgliniec jest stworzenie atrakcyjnej, bezpiecznej, otwartej i zadbanej przestrzeni do zamieszkania oraz rozwoju turystyki i gospodarki. Cel ten będzie osiągnięty poprzez rozwój infrastruktury turystycznej oraz zapewnienie wysokiej jakości życia dla mieszkańców. Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich grup społecznych. Ważnym elementem rozwoju Gminy Węgliniec jest również środowisko przyrodnicze wraz z jego walorami turystyczno-krajobrazowymi. Z tego względu Gmina będzie dążyć do poprawy stanu środowiska oraz wdrażać rozwiązania proekologiczne, aby zwiększyć jakość życia w Gminie oraz przeciwdziałać skutkom zmian klimatu.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Węgliniec, jej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

CEL I: Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców.

CEL II: Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.

CEL III: Wzmocnienie przestrzennej dostępności i spójności Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:		
CEL I: Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców.	CEL II: Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.	CEL III: Wzmocnienie przestrzennej dostępności i spójności Gminy.
CELE OPERACYJNE:		
1.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.	2.1. Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy.	3.1. Wsparcie rozwoju sieci transportowej oraz współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.
1.2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego.	2.2. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.	3.2. Wzrost dostępności infrastruktury informacyjnej.

Cele strategiczne Gminy Węgliniec odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania realizowane w zakresie usług publicznych będą podstawą do realizacji zadań w sferze rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na rozwój kapitału ludzkiego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

CEL STRATEGICZNY I: DOSTOSOWANIE USŁUG PUBLICZNYCH DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW

1.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.

1.2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego.

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców są rozwinięte usługi społeczne, które będą dostosowane do wszystkich grup społecznych oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców. W Gminie Węgliniec, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się starzenie się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa i przewyższa już liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Powoduje to zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Poprawę jakości usług społecznych powinna również dostarczać infrastruktura społeczna i techniczna uwzględniająca potrzeby osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością. Czynniki społeczne mają również wpływ na rozwój w dłuższej perspektywie. Zaangażowani mieszkańcy, gotowi do budowania relacji społecznych, tworzą istotną podstawę do rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy. Aktywne społeczeństwo to kapitał organizacji pozarządowych, działających na rzecz rozwoju lokalnego i podniesienia poziomu życia mieszkańców, co przekłada się na rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnego biznesu. Cel strategiczny I zakłada zatem działania w zakresie zapewnienia wysokiej jakości usług publicznych dostosowanych do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Niezwykle ważne, tym bardziej w kontekście zmian demograficznych w społeczeństwie, jest zapewnienie opieki oraz aktywizacja i integracja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Na aktywność mieszkańców, a także atrakcyjność Gminy wśród osób przyjezdnych, z pewnością wpłynie rozwój rekreacji, terenów wypoczynku i obiektów sportowych. Władze Gminy dostrzegają potrzebę zapewnienia zaplecza socjalno-komunalnego dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Bezpieczeństwo mieszkańców rozumiane jest także w odniesieniu do opieki zdrowotnej, zarówno podstawowej jak i specjalistycznej.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY I: DOSTOSOWANIE USŁUG PUBLICZNYCH DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.	1. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej na terenie Gminy w tym: • rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, • wspieranie budowy sieci gazowej, • realizacja systemu sanitacji. 2. Rozwój i modernizacja infrastruktury publicznej, w tym: • rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej m.in. budowa sali sportowej w Czerwonej Wodzie, • budowa nowej sali widowiskowej w Ruszowie, • budowa skateparku w Węglińcu i w Ruszowie, • budowa nowych placówek oświatowych (żłobki, przedszkola), • termomodernizacja budynków przedszkoli w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, • dostosowanie przestrzeni publicznej, architektury i usług do wymagań wszystkich obywateli w tym likwidacja barier architektonicznych (podjazdy, windy), • modernizacja obiektów sportowych, • modernizacja infrastruktury i unowocześnienie wyposażenia instytucji kultury, 3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych, w tym: • poprawa jakości usług publicznego transportu zbiorowego, • tworzenie ośrodków wsparcia dla seniorów: Kluby Seniora, Dienne Domy Pobytu, • utworzenie kina w zmodernizowanym budynku dworca PKP w Węglińcu, • zwiększenie dostępności usług medycznych, specjalistycznych na terenie Gminy, • utworzenie Punktu Rehabilitacji na terenie Gminy, • digitalizacja biblioteki, • budowanie oferty kulturalnej dla poszczególnych miejscowości zgodnie z potrzebami mieszkańców.	• polepszenie jakości sieci wodociągowej, • poprawa warunków nauczania w szkołach podstawowych i przedszkolach, • zwiększenie poziomu aktywności fizycznej mieszkańców, • zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach, • zagospodarowanie czasu wolnego seniorów, • integracja mieszkańców, • podniesienie jakości życia, poprzez zwiększoną aktywność społeczną • stworzenie możliwości samodzielnego załatwienia spraw dla seniorów i osób ze specjalnymi potrzebami, • poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców, • wzbogacenie oferty o charakterze kulturalnym.	• długość rozbudowanej sieci wodociągowej (km), • długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • długość nowo wybudowanej sieci gazowej (km), • liczba nowych i zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.), • liczba nowych i zmodernizowanych obiektów kulturalnych (szt.), • liczba zlikwidowanych barier architektonicznych (szt.), • liczba osób korzystająca z transportu publicznego (os.), • liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia (os.), • liczba osób korzystających z kina (os.), • liczba osób korzystających z ośrodków rehabilitacji (os.), • liczba wydarzeń kulturalnych prowadzonych w poszczególnych miejscowościach (szt.).

1.2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego.	1. Kształtowanie postaw obywatelskich, w tym: - wspieranie działalności organizacji pozarządowych, - podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami, - podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców poprzez doskonalenie systemu informowania i partycypacji społecznej. 2. Wzrost społecznych integracji, w tym: - zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do placówek leczenia odwykowego, - poradnictwo w zakresie przemocy w rodzinie, - utworzenie punktu interwencji kryzysowej, - zapewnienie wsparcia i opieki psychologicznej, - współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych. 3. Doskonalenie lokalnego rynku pracy oraz poprawa efektywności kształcenia, w tym: - opracowanie programów aktywizacji zawodowej, - prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi w oparciu o kontakt socjalny, - podejmowanie współpracy z PUP w zakresie oferty pracy dla bezrobotnych, - organizowanie prac społecznie użytecznych na terenie Gminy, - współpraca z powiatem w kontekście powstania szkoły średniej na terenie Gminy. 4. Doskonalenie lokalnej polityki wspierania seniorów oraz osób niepełnosprawnych, w tym: - rozwijanie aktywnych form spędzania, czasu przez osoby starsze, - rozwijanie usług asystenta osoby niepełnosprawnej i opieki wytchnieniowej, - wspieranie finansowe i rzeczowe dla seniorów i osób niepełnosprawnych. 5. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych, w tym: - promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, - wspieranie imprez rekreacyjno-sportowych odbywających się na terenie Gminy, - budowa basenu na terenie Gminy, - rozbudowa gminnych placów zabaw.	- zwiększenie poziomu włączenia społecznego, - zwiększenie jakości usług publicznych - zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach, - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym dzięki zwiększonemu wsparciu tych osób - zmniejszenie bezrobocia, - poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnością, - integracja mieszkańców, - nowe formy odkrywania lokalnych walorów, przy wykorzystaniu form atrakcyjnych dla młodzieży, - poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy dzięki uczestnictwu w aktywności sportowo-rekreacyjnej,	- liczba wydarzeń współorganizowanych z organizacjami pozarządowymi (szt.), - liczba przeprowadzonych spotkań terapeutycznych (szt.), - liczba osób korzystających z punktu interwencji kryzysowej (os.), - udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), - liczba seniorów korzystających z różnych form pomocy (os.), - liczba obiektów dostosowanych do osób ze specjalnymi potrzebami (szt.), - liczba zorganizowanych prac społecznie użytecznych na terenie Gminy (szt.), - liczba asystentów osób niepełnosprawnych i opieki wytchnieniowej (os.), - liczba programów zdrowotnych realizowanych w Gminie (szt.), - liczba zorganizowanych imprez rekreacyjno-sportowych (szt.), - liczba nowopowstałych placów zabaw (szt.).
--	---	---	---

CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY W OPARCIU O ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

2.1. Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy.

2.2. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Na jakość życia mieszkańców Gminy ma wpływ między innymi atrakcyjna przestrzeń do życia oraz stan gospodarki i sytuacja na rynku pracy. Ład przestrzenny stanowi niezbędny element zrównoważonego rozwoju, uwzględnia bowiem w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz estetyczne.

Gmina dysponuje cennymi walorami i zasobami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kulturowym, które należy udostępniać dla celów edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych. Rozwój społeczno-gospodarczy powinien bowiem się opierać na zasadach zrównoważonego rozwoju. Oznacza on dążenie do równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska. Inaczej mówiąc, zapewnienie takiej skali działalności gospodarczej, która nie będzie powodować negatywnych konsekwencji ujawniających się w środowisku.

Cel strategiczny II zakłada działania w zakresie wykorzystania potencjału gospodarczego oraz walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem upowszechnienia wiedzy o tradycji i pamięci historycznej związanej z kulturą Kresów Wschodnich II RP. Działania te mają na celu również kształtowanie postaw i zachowań międzyludzkich, tożsamości lokalnej, a także integrują wszystkich uczestników życia społecznego. Cel zakłada również tworzenie funkcjonalnych przestrzeni publicznych oraz poprawę możliwości pozyskania terenów pod zabudowę. Istotne jest inwestowanie w instalacje pozyskujące energię ze źródeł odnawialnych, zarówno dla budynków mieszkalnych jak i obiektów użyteczności publicznej oraz termomodernizacje i wymiana nieekologicznych źródeł ciepła.

Powyższe cele operacyjne stanowią podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY W OPARCIU O ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy.	1. Wsparcie potencjału Gminy oraz wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności, w tym: • promocja imprez i produktów lokalnych (Jagodowe Lato, Święto Grzybów, Nad wodą Śpiewanie), • rozwijanie lokalnej turystyki kolejowej poprzez jej promocję i organizację wydarzeń związanych z kolejnictwem, • Gmina Węgliniec Turystycznym Centrum Borów Dolnośląskich (rozwój infrastruktury, kampania informacyjna), • tworzenie dobrych warunków współpracy z przedsiębiorcami, • wsparcie rozwoju małej gospodarki lokalnej. 2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym: • racjonalne gospodarowanie przestrzenią, • tworzenie funkcjonalnych przestrzeni publicznych, • zagospodarowanie terenów przy szkołach podstawowych (tereny zielone, ciągi komunikacyjne, wymiana ogrodzenia), • renowacja zabytkowych murów cmentarnych w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, • restauracja zabytkowej ambony w kościele parafialnym w Starym Węglińcu, • poprawa możliwości pozyskiwania terenów pod zabudowę, • podział i uzbrojenie działek przeznaczonych na sprzedaż.	• rozwój lokalnych produktów, • zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców Gminy, odwiedzających i turystów, • wzmacnianie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców, • promocja Gminy na zewnątrz, • wzmocnienie rozpoznawalności Gminy, w oparciu o cykliczne imprezy organizowane w Gminie • aktywizacja lokalnej społeczności • rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego, • zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, • poprawa estetyki i funkcjonalności reprezentatywnych obiektów gminnych poprzez ich rewitalizację, • usystematyzowanie polityki przestrzennej,	• liczba zorganizowanych wydarzeń promujących produkty lokalne, • liczba przedsiębiorstw działających na terenie Gminy (szt.), • powierzchnia przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową (ha), • powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (m²), • liczba podzielonych i uzbrojonych działek przeznaczonych na sprzedaż (szt.).
2.2. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.	1. Poprawa stanu środowiska i racjonalne wykorzystanie jego zasobów, w tym: • budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Węglińcu i w Ruszowie, • poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, • wsparcie finansowe mieszkańców na rzecz wymiany nieekologicznych źródeł ciepła,	• zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła, • zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na po-	• liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.), • liczba wymienionych nieekologicznych źródeł ciepła (sz.), • liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.),

	- aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, - wspieranie przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii podejmowanych przez mieszkańców, instytucje i przedsiębiorców na terenie Gminy, - wymiana oświetlenia na energooszczędne, - stworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych, wprowadzenie ulg dla wszystkich użytkowników takich pojazdów, - racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych, - edukacja ekologiczna mieszkańców w obszarze segregacji odpadów, - wykorzystanie walorów przyrodniczych poprzez tworzenie pól biwakowych, namiotowych, - rozwijanie szlaków konnych przy współpracy z Gminą Osiecznicą i Gminą Przewóz, - uspójnienie działań z sąsiednimi gminami w ramach wykorzystania walorów turystycznych (oznakowanie szlaków rowerowych, tworzenie wiat rowerowych, miejsc odpoczynku). 2. Ochrona przed klęskami żywiołowymi, w tym: - zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie jednostek systemu ratownictwa, - zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek OSP, - wspieranie projektów służących modernizacji rowów i przepustów. 3. Rozwój kultury i dziedzictwa kulturowego, w tym: - stworzenie Muzeum Kolejnictwa, - wspieranie działań Izby Pamięci Kresów Wschodnich, - kultywowanie dziedzictwa lokalnego poprzez promocję obiektów i zabytków związanych z kulturą Kresów Wschodnich II RP.	trzeby budynków użyteczności publicznej oraz ich promocja wśród mieszkańców, - zwiększenie liczby pojazdów elektrycznych jako alternatywa dla pojazdów spalinowych, - ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy, - spełnienie wymaganych poziomów recyklingu, - optymalizacja kosztów systemu gospodarki odpadami, - zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania z odpadami, - zapobieganie skutkom zmian klimatu - poprawa ekologicznego wizerunku Gminy, - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy, - przyrost wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego Gminy, - zwiększenie poziomu wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego Gminy i regionu, wpływające na tożsamość lokalną, lokalny patriotyzm,	- liczba powstałych stacji ładowania pojazdów (szt.), - udział odpadów segregowanych w stosunku do całości wyprodukowanych odpadów (%), - liczba utworzonych pól biwakowych i namiotowych (szt.), - długość utworzonych szlaków konnych (km), - długość zmodernizowanych rowów i przepustów (szt.), - liczba osób odwiedzających Muzeum Kolejnictwa (os.).
--	---	---	---

CEL STRATEGICZNY III: WZMOCNIENIE PRZESTRZENNEJ DOSTĘPNOŚCI I SPÓJNOŚCI GMINY.

- 3.1. Wsparcie rozwoju sieci transportowej oraz współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.**
3.2. Wzrost dostępności infrastruktury informacyjnej.

Jednym z najważniejszych czynników wspierających rozwój Gminy jest wysoka dostępność komunikacyjna zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna. Dzięki jej zapewnieniu, nie tylko zwiększają się możliwości gospodarcze obszaru, ale także podnosi się jakość życia mieszkańców. Szczególny wpływ na rozwój Gminy ma układ komunikacyjny i powiązania drogowe z większymi miastami, a jakość i stan infrastruktury drogowej wpływa na bezpieczeństwo i komfort zamieszkania. Modernizacji i rozbudowy wymagają drogi lokalne, chodniki, a także ścieżki rowerowe. Ze względu na swoje położenie i fakt, że Gmina Węgliniec posiada jeden z największych terminali kolejowych w województwie, powstaje również potrzeba stworzenia centrum logistycznego i przeładunkowego, które zapewniłoby również wsparcie dla lokalnej gospodarki. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej powinna odbywać się we współpracy z innymi podmiotami, takimi jak: PKP, Urząd Marszałkowski czy sąsiednie gminy.

Stąd cel III zakłada wsparcie rozwoju sieci transportowej oraz współpracy międzyregionalnej i transgranicznej, który wzmocniłoby dostępność przestrzenną Gminy, a także wzrost dostępności infrastruktury informacyjnej. Aby umożliwić wszystkim mieszkańcom swobodny dostęp do e-usług i e-administracji, konieczne jest przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, co zostanie osiągnięte poprzez stwarzanie warunków do rozwoju sieci internetowej, przede wszystkim na obszarach wiejskich, gdzie sieć ta jest na niższym poziomie niż w mieście.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY III: WZMOCNIENIE PRZESTRZENNEJ DOSTĘPNOŚCI I SPÓJNOŚCI GMINY.			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Wsparcie rozwoju sieci transportowej oraz współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.	1. Stworzenie centrum logistycznego i przeładunkowego na bazie lokalnej infrastruktury kolejowej. 2. Budowa i modernizacja dróg i chodników w Węglińcu. 3. Budowa i modernizacja dróg i chodników na obszarze wiejskim Gminy Węglińiec. 4. Poprawa jakości dróg dojazdowych (do Gminy) rolnych we współpracy z Urzędem Marszałkowskim. 5. Budowa ścieżek rowerowych w nawiązaniu do Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej i połączeniem z siecią ścieżek w gminach ościennych i w Niemczech. 6. Tworzenie szlaków rowerowych na bazie likwidowanych torów kolejowych. 7. Budowa stancyi rowerowej przy dworcu PKP. 8. Przebudowa i naprawa oznakowania istniejących ścieżek rowerowych oraz naprawa nowych. 9. Wspieranie rozwoju transportu publicznego.	• Wzrost znaczenia gospodarczego Gminy, • rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie), • poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie Gminy, • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy, • integracja mieszkańców z różnych części Gminy dzięki funkcjonującej komunikacji, • zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego,	• stopień zaawansowania prac nad stworzeniem centrum logistycznego i przeładunkowego (%), • długość zmodernizowanych dróg lokalnych (km), • długość szlaków rowerowych na terenie Gminy (km), • liczba osób korzystająca z transportu publicznego (os.).
3.2. Wzrost dostępności infrastruktury informacyjnej.	1. Cyfryzacja administracji (e-administracja). 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowego mieszkańców Gminy.	• poprawa dostępu mieszkańców do załatwiania podstawowych spraw w sposób zdalny, • zwiększenie dostępności usług publicznych, • zmniejszenie wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców Gminy,	• liczba usług publicznych prowadzonych w ramach systemu e-administracji (szt.) • liczba miejscowości nie mających dostępu do Internetu (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Węgliniec oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

W strukturze przestrzennej Gminy Węgliniec można wyróżnić dwie dominujące funkcje: transportową i leśną. Funkcja transportowa wynika z umiejscowienia w Węglińcu jednego z największych w kraju węzła transportowo-komunikacyjnego. Łączą się tu linie kolejowe z kilku różnych kierunków (Zgorzelec-Görlitz, Horka, Żary, Wrocław, Jelenia Góra). Cały węgliniecki węzeł kolejowy zajmuje około 82 hektary powierzchni, ma 3,5 km długości od semafora wjazdowego do wyjazdowego i około 500 m szerokości. Obsługuje się to około 40% przewozów kolejowych towarów na granicy zachodniej. Występuje tutaj trakcja zarówno spalinowa jak i elektryczna. Zaś druga funkcja – leśna wynika z dużego udziału lasów w powierzchni Gminy i związanej z tym gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego. Funkcja ta opiera się na działalności trzech nadleśnictw Ruszów, Węgliniec i Pieńsk oraz na przemyśle drzewnym, który jest pochodną gospodarki leśnej. Na terenie Gminy funkcjonuje również kilka prywatnych zakładów przetwórstwa drzewnego. W ciągu ponad 10-ciu ostatnich lat struktura gospodarcza Gminy nie uległa znaczącym zmianom.

Układ osadniczy jest ściśle związany z rozkładem sieci dróg, głównie drogą wojewódzką nr 296 przebiegającą na osi północ-południe wzdłuż której skupione są miejscowości Czerwona Woda, Stary Węgliniec, Piaseczna, Jagodzin, Ruszów, Kościelna Wieś, a także jest ona główną drogą dojazdową do Miasta Węgliniec. Poza głównym szlakiem komunikacyjnym Gminy znajduje się miejscowość Zielonka oraz osady: Polana i Okrąglica. Na terenie Gminy występuje przede wszystkim indywidualna zabudowa jednorodzinna, zabudowa o charakterze zagrodowym oraz zabudowa wielorodzinna.

Gmina Węgliniec położona jest na terenie Borów Dolnośląskich. Ok. 82.29% jej powierzchni stanowią lasy, przede wszystkim sosnowe. Nie brak tu również bagien i torfowisk. Słabe gleby nie stwarzają większych możliwości dla rozwoju rolnictwa. Prawdziwym bogactwem są lasy dostarczające surowca dla przemysłu drzewnego, przetwórstwa runa leśnego i gospodarki łowieckiej. W kompleksach leśnych zlokalizowane są liczne stawy hodowlane oraz tereny, które mogą być zagospodarowane na działalność wypoczynkowo-turystyczną.

Podstawą rozwoju przestrzennego Gminy będzie istniejący układ komunikacyjny, wiążący wszystkie jednostki osadnicze, którego podstawę tworzy droga wojewódzka nr 296 oraz układ dróg powiatowych i gminnych obsługujących poszczególne tereny.

Zgodnie z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę rozwój przestrzenny Gminy odbywał się będzie poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę. Dopiero w dalszej kolejności rozwój ten będzie możliwy na pozostałych obszarach zgodnie z określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę. Osadnictwo rozwijać się będzie na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania. W pierwszej kolejności nowa zabudowa lokalizowana będzie na glebach o niskiej klasy bonitacji.

lowe zagospodarowanie terenów winno uwzględnić ograniczenia w celu zachowania ww. stanowisk i siedlisk; w ramach tych ograniczeń dopuszcza się pozostawienie w dotychczasowym, ekstensywnym użytkowaniu wybranych terenów.

- Architektura nowo realizowanej zabudowy powinna formą architektoniczną nawiązywać do cech lokalnej, historycznej zabudowy oraz nie pogarszać walorów krajobrazowych.
- Ze względu na walory kulturowe Gminy Węgliniec poprzez działania konserwatorskie należy dążyć do zachowania dziedzictwa historycznego Gminy oraz do odbudowy i rewitalizacji zabytków architektury i budownictwa. Wszelkie obiekty i obszary uznane za zabytkowe (tj. wpisane do rejestru zabytków) oraz o walorach zabytkowych (ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków), ich ekspozycja oraz wszystkie znaleziska, relikty archeologiczne powinny zostać objęte ochroną. Ochrona ta polega na wprowadzeniu określonych wymagań konserwatorskich obowiązujących inwestorów, czego dokonuje się poprzez objęcie ochroną w postaci konserwatorskiej strefy ochrony układów urbanistycznych lub ruralistycznych (tożsamej w ujęciu obiektu lub terenu w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków).
- Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki i zachowania tożsamości kulturowej Gminy.
- Tworzenie warunków rozwoju dla działalności gospodarczej.
- Przewiduje się sukcesywną, w miarę możliwości finansowych i technicznych, rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej. Na terenach oddalonych od istniejącej sieci kanalizacyjnej, dla których realizacja sieci grawitacyjnej lub tłocznej będzie nieopłacalna ekonomicznie i technologicznie dopuszcza się realizację indywidualnych urządzeń gromadzenia i utylizacji ścieków, zgodnie z wymaganiami przepisów odrębnych.
- Przewiduje się sukcesywną, w miarę możliwości finansowych i technicznych, rozbudowę sieci wodociągowej. Na terenach oddalonych od istniejącej sieci wodociągowej, dla których realizacja sieci przesyłowej będzie nieopłacalna ekonomicznie i technologicznie dopuszcza się realizację indywidualnych ujęć wody, zgodnie z wymaganiami przepisów odrębnych.
- Zaopatrzenie Gminy Węgliniec w gaz ziemny powinno być poprzedzone analizą, z której wynikać będzie zasadność realizacji inwestycji (uzyskanie opłacalnych wskaźników ekonomicznych). Przewiduje się budowę gazociągu zaopatrującego w gaz miasto Węgliniec. Na terenie całej Gminy, w tym na terenach projektowanej zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej poza zasięgiem istniejącej obecnie sieci gazowej dopuszcza się korzystanie z indywidualnych instalacji i zbiorników w gaz płynny.
- Droga krajowa nr 94 powinna zachować parametry klasy głównej ruchu przyspieszonego (KDGP), zaś drogi wojewódzkie nr 296, 350 i 351 powinny zachować parametry drogi klasy głównej KDGP. Pozostałe drogi publiczne: powiatowe i gminne, o funkcjach i parametrach dróg zbiorczych, lokalnych i dojazdowych (KDZ, KDL i KDD) wymagają działań modernizacyjnych w miarę możliwości finansowych ich zarządców. Do szczególnie istotnych zadań w tym zakresie należy podnoszenie parametrów dróg do odpowiednich klas technicznych przez poszerzanie jezdni, utwardzanie poboczy, korekty geometrii zakrętów.
- Przewiduje się zachowanie istniejących czynnych linii kolejowych oraz funkcji węzła kolejowego w Węglińcu. Dopuszcza się reaktywację nieczynnych odcinków linii kolejowych. W odniesieniu zlikwidowanych odcinków torowisk kolejowych i obiektów kolejowych występujących na terenie Gminy Węgliniec dopuszcza się w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przeznaczyć je na cele inwestycyjne np. zabudowę mieszkaniową (adaptację istniejącej zabudowy), mieszkaniowo-usługową, usługową, produkcyjną (w tym bazy, składy i magazyny), infrastrukturę techniczną i obsługę komunalną, komunikację, tereny rolne, tereny leśne, ścieżki rowerowe lub zieleń urządzoną.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie wynikają również z celów i kierunków polityki przestrzennej zagospodarowania województwa dolnośląskiego wskazanych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* oraz wynikających z niego postulatów kierowanych do Gminy Węgliniec:

1. W zakresie kierunku **1.1. Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego oraz ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi**: Dostosowanie przestrzeni i wykonanie działań komplementarnych przy rewitalizowanych dworcach kolejowych (Boguszków-Gorce Zachód, Bolesławiec, Imbramowice, Kąty Wrocławskie, Malczyce, Smolec, Szklarska Poręba Górna, Wałbrzych Główny, Węgliniec) w celu osiągnięcia funkcjonalnych zespołów węzłów przesiadkowych (przy sporządzaniu Studium, w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należy uwzględnić modernizację wybranych dworców przy linii kolejowej nr 274 na docinku Wrocław – Boguszków Gorce Zachód wraz z przedłużeniem przy linii 311, wybranych dworców przy linii kolejowej nr 282 wraz z dworcem na st. Malczyce położonym przy linii 275);
2. W zakresie kierunku **2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (wzdłuż rzek o sezonowej zmienności poziomu wód);
3. W zakresie kierunku **2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska**: Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym informacji o obszarach perspektywicznych, na których stwierdzono przesłanki występowania złóż oraz obszarów prognostycznych;
4. W zakresie kierunku **4.1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej w ramach sieci TEN-T**: uwzględnienie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego możliwości budowy kolei dużych prędkości (KDP) tzn. „Y” relacji Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław oraz jego wydłużenie w kierunku Pragi.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów na obszarze Gminy Węgliniec, ale są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) czy Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030 ze Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku.

Cele	
Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030
1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu. 1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów. 1.2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki. 1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu. 1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich.	Cel strategiczny II: Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju. Cel operacyjny 2.1. Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy.
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych. 2.1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej. 2.2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych. 2.3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych.	Cel strategiczny I: Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców. Cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.

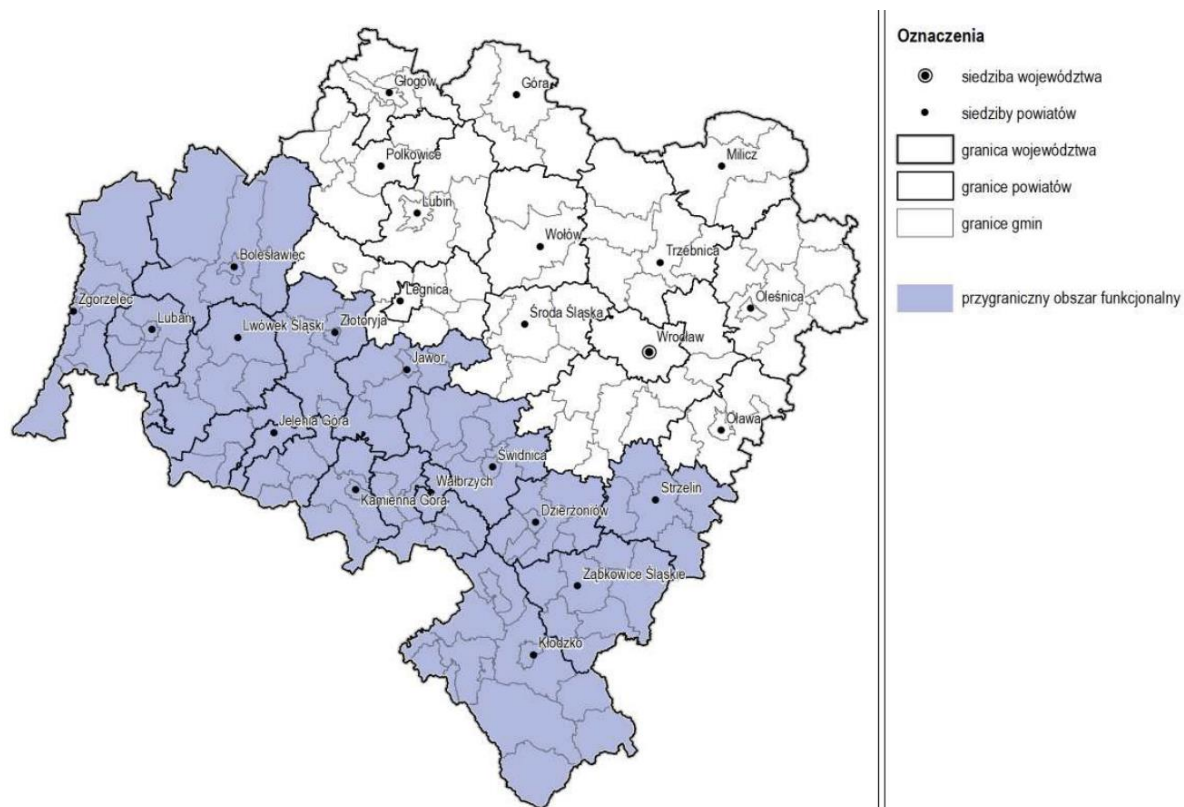
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego. 3.1. Kształtowanie postaw obywatelskich. 3.2. Wzrost społecznej integracji. 3.3. Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy. 3.4. Poprawa efektywności kształcenia. 3.5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. 3.6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, pro-sportowych i proekologicznych.	Cel strategiczny I: Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców. Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego.
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego. 4.1. Poprawa stanu środowiska. 4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska. 4.3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi. 4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego. 4.6. Rozwój gospodarki cyrkularnej.	Cel strategiczny II: Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju. Cel operacyjny 2.2. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu. 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej. 5.2. Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych. 5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.	Cel strategiczny III: Wzmocnienie przestrzennej dostępności i spójności Gminy. Cel operacyjny 3.1. Wsparcie rozwoju sieci transportowej oraz współpracy międzyregionalnej i transgranicznej. Cel operacyjny 3.2. Wzrost dostępności infrastruktury informacyjnej.

Według *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* Gmina Węgliniec nie znajduje się na terenie obszaru strategicznej interwencji. Z kolei zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* Gmina zlokalizowana jest w granicach przygranicznego obszaru funkcjonalnego, obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo (należy do gmin, w których zlokalizowane są korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym i lądowe korytarze ekologiczne) oraz Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Dodatkowo przez Gminę przebiegają linie kolejowe, jako tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, a także zlokalizowane są udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym.

Ponadto *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* uwzględnia inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach krajowych, które obejmują swoją lokalizacją Gminę Węgliniec. Są to:

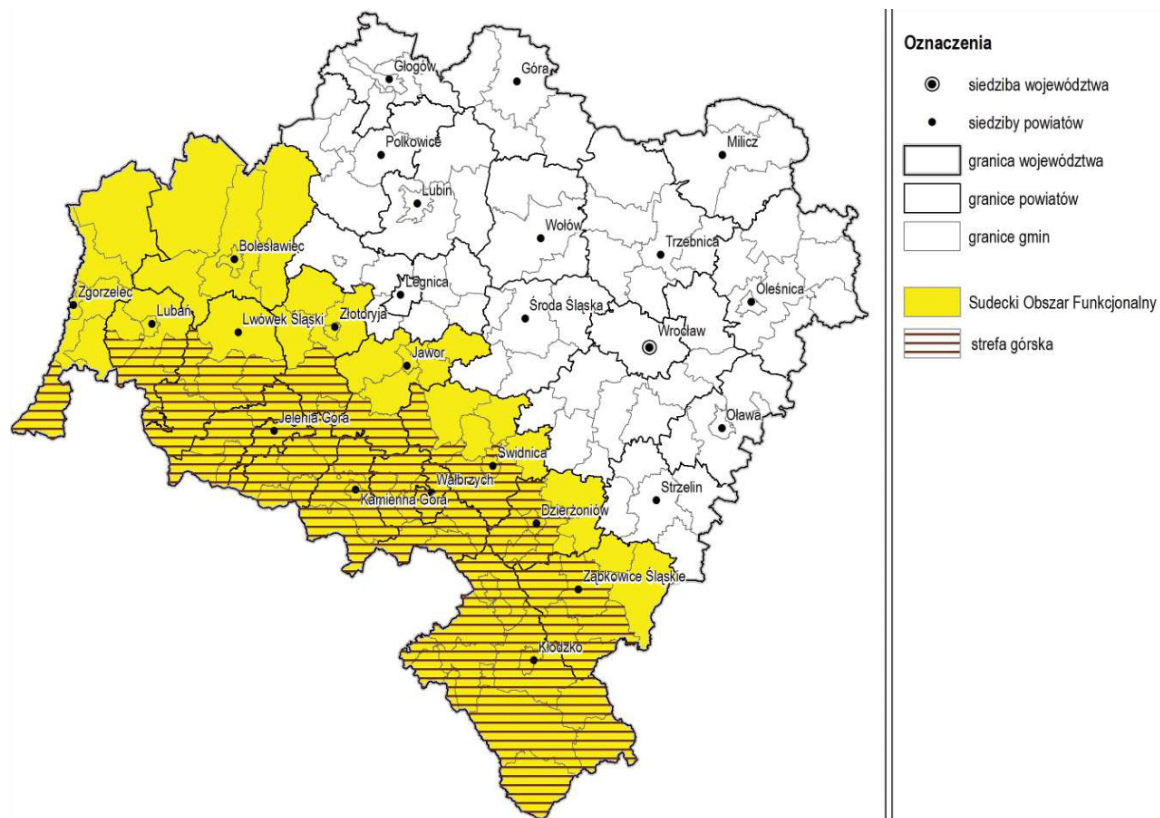
- elektryfikacja linii kolejowych nr 274, 278 na odcinku Węgliniec-Zgorzelec,
- modernizacja wybranych dworców przy linii kolejowej nr 274 na odcinku Wrocław-Boguszków Gorce Zachód wraz z przedłużeniem przy linii 311, wybranych dworców przy linii kolejowej nr 282 wraz z dworcem na st. Malczyce położonym przy linii 275,
- modernizacja linii elektroenergetycznej 220 kV Mikułowa-Leśniów.

Ryc. 6. Zasięg przygranicznego obszaru funkcjonalnego

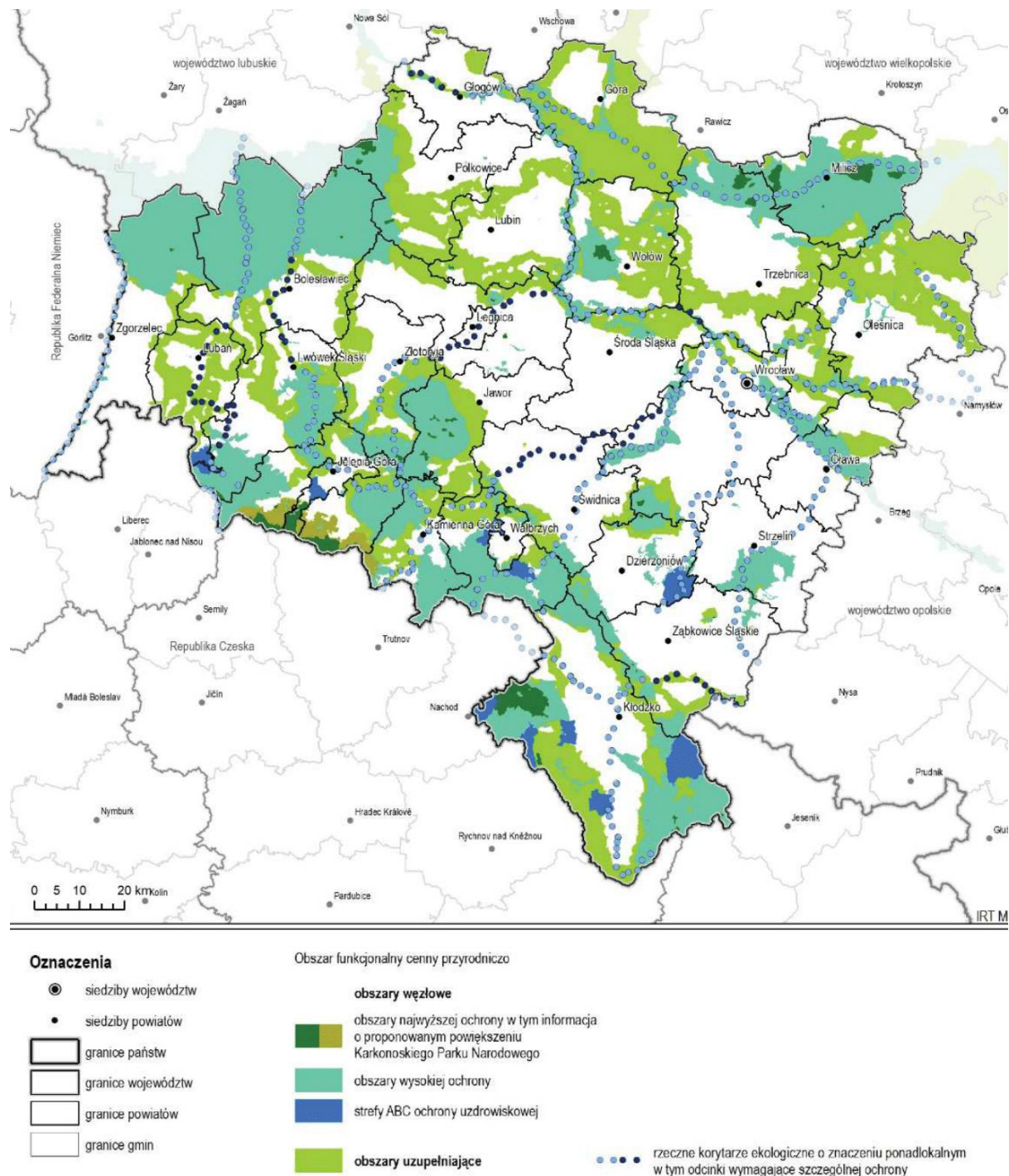
Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Ryc. 7. Zasięg Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i strefy górskiej

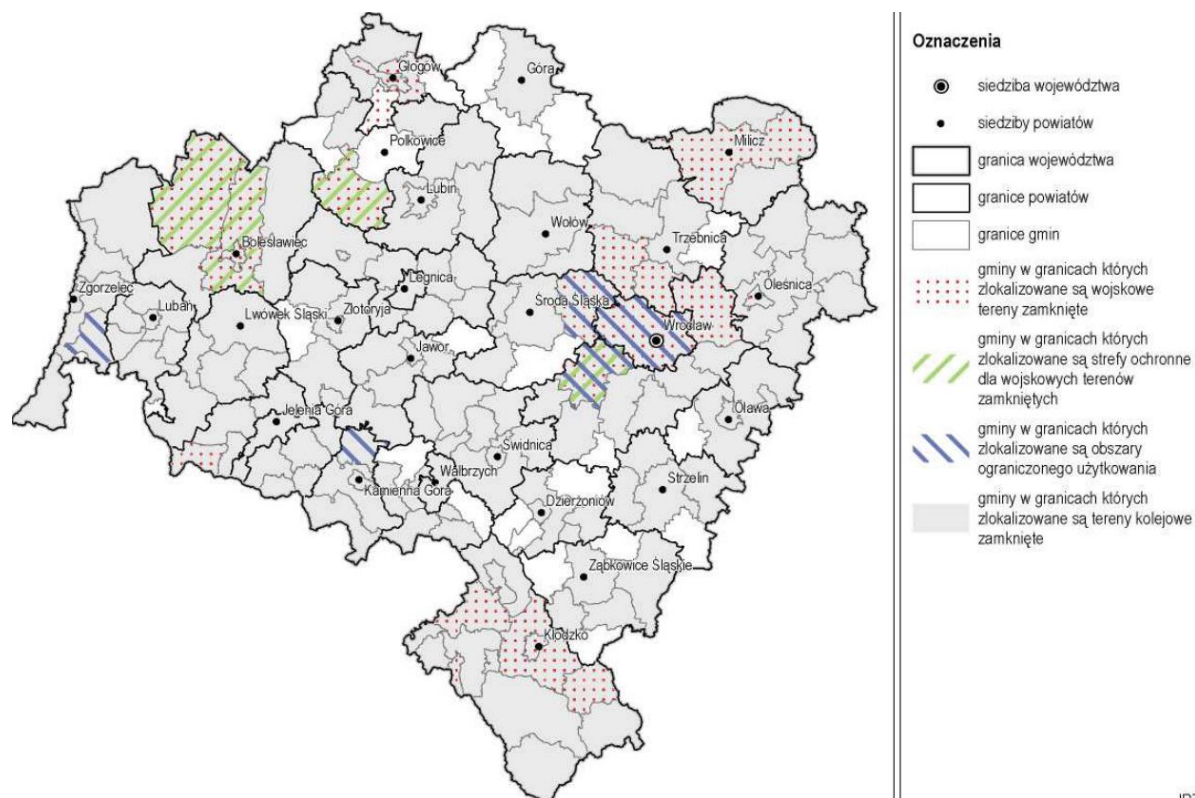

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Ryc. 8. Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Ryc. 9. Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania w województwie dolnośląskim 2019 r.

IRT

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Program Rozwoju Oświaty w Gminie Węgliniec na lata 2016-2022,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030,
- Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Węgliniec,
- Program w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2019-2021,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2019-2024,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Węgliniec ,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węgliniec ,
- Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022 roku,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Węgliniec na lata 2017-2032,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Węgliniec na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2023,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Węgliniec,
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Węgliniec w latach 2017-2027.

W okresie realizacji Strategii większość z tych programów wymagać będzie aktualizacji. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat zgorzelecki. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy i Miasta, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji zadania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Węgliniec na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego, ogólnopolskich programów operacyjnych, Krajowego Planu Odbudowy, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- środki budżetu państwa i państwowych funduszy celowych;
- programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2021-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy i Miasta w Węglińcu oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem zgorzeleckim oraz województwem dolnośląskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłacie wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2020-2030 (uchwała nr 242/XIX/20 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 23 kwietnia 2020 r.), potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2021-2030 wyniesie około 36 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Węgliniec

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	46
1.1. Informacje ogólne.....	46
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	48
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	49
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	51
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	51
2.2. Infrastruktura i środowisko	53
<i>Infrastruktura drogowa</i>	<i>53</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>53</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>54</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>55</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	56
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>56</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>58</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>60</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	61
3.1. Demografia.....	61
3.2. Kapitał społeczny	63
<i>Przedszkola</i>	<i>63</i>
<i>Szkoły</i>	<i>65</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>68</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>69</i>
<i>Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe</i>	<i>70</i>
<i>Partnerzy Gminy</i>	<i>71</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	72

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina miejsko-wiejska Węgliniec położona jest w województwie dolnośląskim, w północnej części powiatu zgorzeleckiego, w pobliżu zachodniej granicy Polski na terenie Borów Dolnośląskich. Od północy graniczy z gminami województwa lubuskiego (Przewóz, Iłowa i Miasto Gozdnicza), od wschodu z Gminą Osiecznica (powiat bolesławiecki), od południa z Gminą Nowogrodziec (powiat bolesławiecki), a od zachodu i południowego zachodu z Gminą Pieńsk (powiat zgorzelecki).

Ryc. 1. Położenie Gminy Węgliniec

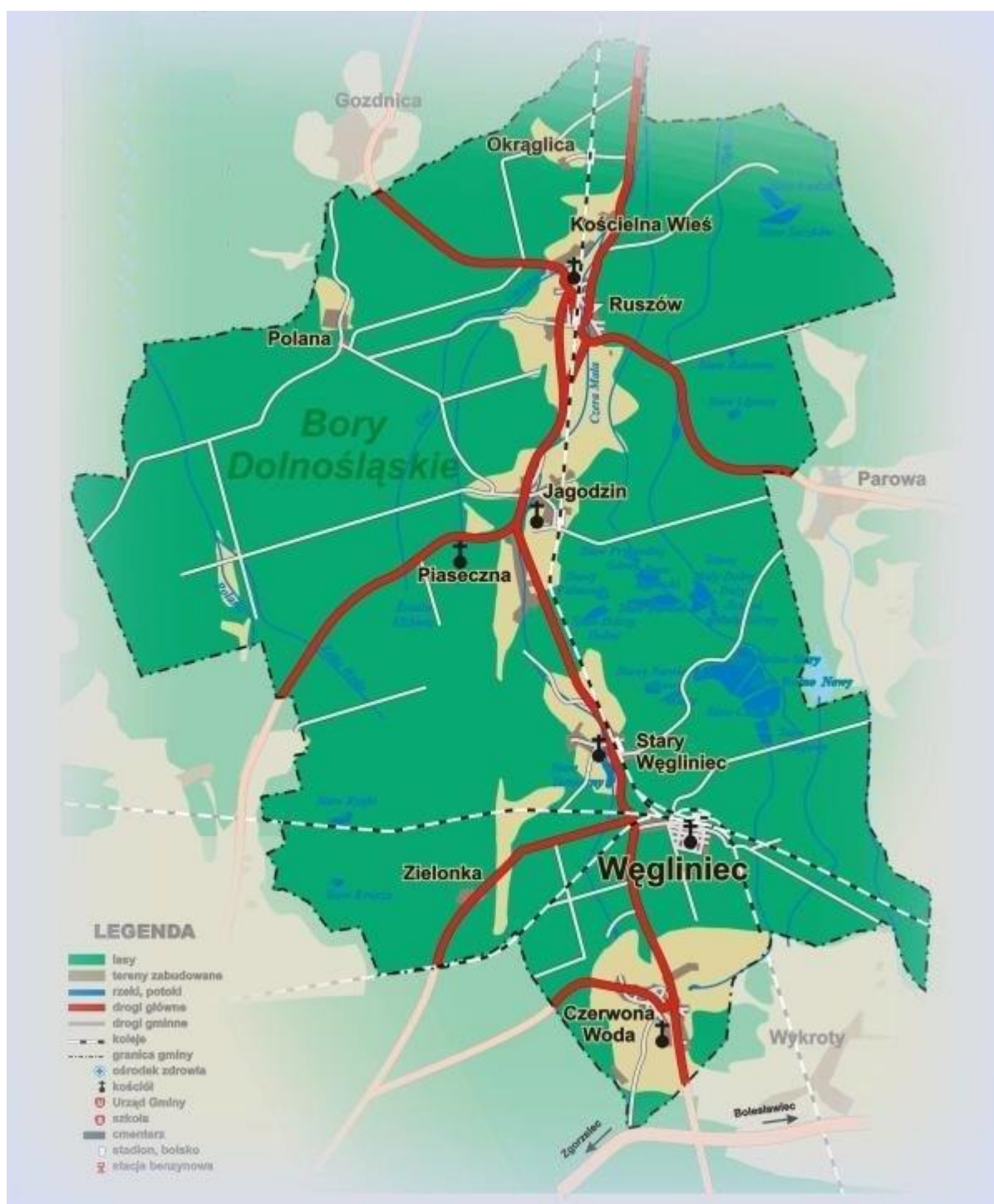

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Węgliniec jest największą terytorialnie gminą w powiecie zgorzeleckim. Zajmuje obszar o powierzchni 338,44 km², co stanowi około 40% powierzchni powiatu. Składa się ona z miasta Węgliniec oraz siedmiu sołectw: Ruszów, Kościelna Wieś, Jagodzin, Piaseczna, Stary Węgliniec, Czerwona Woda, Zielonka oraz dwóch osad: Polana i Okrąglica.

Gmina Węgliniec wyróżnia się dobrymi powiązaniami komunikacyjnymi. Znajduje się ona przy głównych trasach europejskich tj. E40 od południa (najdłuższym szlakiem europejskim łączącym Francję z Kazachstanem, w Polsce wyznaczonym przez autostradę A4) oraz E36 w kierunku Berlina. Szlaki te łączy droga wojewódzka nr 296 przebiegająca na osi północ-południe przez miejscowości Ruszów, Jagodzin, Węgliniec i Czerwona Woda na terenie Gminy. Tym samym dojazd z Węglińca do przejścia granicznego w Zgorzelcu zajmuje około 30 min, a do większych miejscowości takich jak Bolesławiec – 35 min, Lubiąż – 25 min, Iłowa – 26 min oraz Żagań – 44 min. Przez teren Gminy przebiegają również drogi wojewódzkie nr 351 i 350 łączące mniejsze miejscowości. Rozciągnięcie miejscowości wzdłuż głównej drogi wojewódzkiej przebiegającej przez Gminę skutkuje jednak ich znacznym oddaleniem od siebie, co utrudnia komunikację wewnątrz Gminy.

Ryc. 2. Układ komunikacyjny Gminy Węgliniec

Źródło: <http://wegliniec.pl>.

Gmina Węgliniec posiada również rozbudowaną sieć kolejową. W mieście znajduje się drugi, co do wielkości terminal towarowy na Dolnym Śląsku. Obsługuje on pociągi w kierunku czterech kolejowych przejść granicznych: Zawidów – Frydlant (PL-Cz), Zgorzelec – Görlitz (PL-D), Węgliniec – Horka (PL-D) oraz Zasięki – Forst (PL-D). Stacja kolejową zlokalizowana jest przy ul. Kolejowej. Linie kolejowe obejmują trasę: Wrocław – zachodnia granica państwa oraz Szczecin – Jelenia Góra.

Gmina Węgliniec nie jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego, ale oprócz stacji kolejowej znajdują się tutaj przystanki autobusowe prywatnego przewoźnika. Wśród miejscowości wykluczonych transportowo wyróżnia się Zielonkę, Okraglicę, Kościelną Wieś oraz Polanę.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Zgodnie z klasyfikacją funkcjonalną gmin na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego przeprowadzoną przez Śleszyńskiego i Komornickiego¹, Gmina Węgliniec została zaliczona do gmin miejsko-wiejskich o gospodarce ekstensywnej.

Największą część Gminy pokrywają lasy (około 82%), głównie sosnowe, które dostarczają surowca dla przemysłu drzewnego, przetwórstwa runa leśnego i gospodarki łowieckiej. Na terenie Gminy występują również lasy bukowe i mieszane oraz liczne stawy i oczka wodne. Warunki glebowe do prowadzenia produkcji rolniczej są słabe, niższe niż średnia dla Dolnego Śląska, stąd ludność utrzymuje się głównie z pracy poza rolnictwem. Wśród użytków rolnych dominują użytki zielone, które stanowią 67,6% powierzchni użytków rolnych.

Zabudowa skupia się głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 296 na osi północ-południe (Miasto Węgliniec oraz miejscowości: Czerwona Woda, Stary Węgliniec, Piaseczna, Jagodzin, Ruszów, Kościelna Wieś). Poza głównym szlakiem komunikacyjnym Gminy znajduje się miejscowość Zielonka oraz osady: Polana i Okrąglica.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa politykę przestrzenną gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Węgliniec zostało przyjęte przez Radę Gminy i Miasta Węgliniec uchwałą nr 46/VIII/03 z dnia 8 maja 2003 r. i zmienione uchwałą nr 123/XI/2015 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 29 września 2015 r. oraz uchwałą nr 125/XI/19 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 27 czerwca 2019 r.

Rozwiązania przyjęte w Studium umożliwiają rozwój Gminy Węgliniec przez przedstawienie szerokiej oferty dla potencjalnych inwestorów umożliwiającej inwestowanie na terenach produkcyjno-usługowych oraz wskazanie obszarów rozwoju budownictwa mieszkaniowego w poszczególnych miejscowościach Gminy. Obszary rozwoju zabudowy poszczególnych miejscowości zostały skorelowane z równolegle opracowywanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia zmiany Studium zapewniają zabezpieczenie znacznych terenów pod rozwój mieszkalnictwa, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości ich docelowego uzbrojenia. Za ważne uznano zapewnienie równowagi pomiędzy postępującym zainwestowaniem terenów a ochroną wartości ekologicznych i kulturowych. W celu ich zapewnienia ustalono zasady ochrony dóbr kultury, wprowadzono ustalenia pozwalające na kontrolę nad zainwestowaniem terenów rolnych.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy Węgliniec obowiązują ustalenia 18 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają 100% powierzchni Gminy. Tym samym planowanie przestrzenne w Gminie nie jest oparte na wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy. Umożliwia to prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej oraz ogranicza możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji.

¹ P. Śleszyński, T. Komornicki, Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny, 2016, 88, 4, s. 469-488.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Historycznie miejscowość Węgliniec pojawia się po raz pierwszy w XVI w. i jest to wzmianka o powstaniu kuźni nad zbiornikiem na rzece Czarna Mała. Od 1742 roku Węgliniec podlegał pod państwo pruskie. Dogodne położenie osady sprawiło, że powstało na jej terenie rozgałęzienie linii kolejowej na trasie Wrocław-Berlin, a na przełomie XIX i XX wieku rozpoczęto eksploatację złóż węgla brunatnego, uruchomiono kopalnię oraz elektrownię na węgiel brunatny. Dnia 1 stycznia 1967 roku Węgliniec otrzymał prawa miejskie. Dziedzictwo związane z kolejnictwem oraz przemysłem wydobywczym dotyczy zarówno miasta Węgliniec, jak i poszczególnych sołectw oraz osad będących dzisiejszą Gminą Węgliniec.

Dla turystów oraz mieszkańców interesujących się historią Gmina Węgliniec oferuje dwa punkty muzealne. Punkt Muzealny Kresów Wschodnich jest to muzeum utworzone w dwóch wagonach towarowych, gdzie zarówno wagony, jak i przedmioty znajdujące się wewnątrz mają ciekawą wartość historyczną. Drugim punktem jest Izba Podolska, która stanowi uzupełnienie do Punktu Muzealnego Kresów Wschodnich. Izbę można zwiedzać, a także organizować w niej spotkania rodzinne do 25 osób.

Ciekawym miejscem na mapie Gminy Węgliniec jest XIII-wieczna smolarnia w Jagodzinie. Obiekt ten działał prężnie do XVIII wieku, aż jego praca została sukcesywnie wygaszana ze względu na konieczność pozyskiwania dużej ilości drzew do produkcji smoły. Szlaki turystyczne położone są przy takich atrakcjach turystycznych, jak kamień cesarski Wilhelma II we wsi Okrąglica czy źródło św. Elżbiety we wsi Piaseczno. Ponadto na terenie Gminy umieszczonych jest wiele tablic i pomników pamiątkowych, na cześć m.in. Polaków z Kresów Wschodnich czy ofiar przemocy i niesprawiedliwości z czasów wojny. W Węglińcu na skwerze ulic Sikorskiego i Partyzantów umieszczona została zabytkowa lokomotywa wraz z żurawiem kolejowym. Z kolei przy ul. Plac Wolności 1 zlokalizowana jest Galeria Historii Lokalnej prowadzona przez pasjonatów działających w Stowarzyszeniu Miłośników Ziemi Węglińskiej.

Położenie Gminy w sercu Borów Dolnośląskich i związane z tym walory krajobrazowo-przyrodnicze w połączeniu z bogatą kulturą sprawiają, że Gmina Węgliniec jest ciekawym i wartym poznania miejscem.

Znaczną część terenu, na którym położona jest Gmina Węgliniec pokrywa obszar chronionego krajobrazu Bory Dolnośląskie. Innymi formami ochrony przyrody znajdującymi się na terenie Gminy są dwa rezerваты przyrody: Torfowisko pod Węglińcem oraz Wrzosiec koło Piasecznej, a także pięć obszarów Natura 2000: Przygielkowska Koło Gozdnicy (PLH080055), Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020086), Wilki nad Nysą (PLH080044), Uroczyska Borów Dolnośląskich (PLH020072), Bory Dolnośląskie (PLB020005). Ponadto na terenie Gminy Węgliniec ustanowione zostały pomniki przyrody, wśród których wyróżnia się m.in. dąb szypułkowy, buk pospolity, wiąz szypułkowy czy stanowisko roślinności plioceńskiej.

Wysoki poziom pokrycia powierzchni Gminy lasami, które mają ogromną wartość przyrodniczą, daje Gminie duży potencjał w kierunku rozwoju turystyki oraz sprawia, że może stać się ona konkurencyjna w stosunku do innych gmin położonych w sąsiedztwie.

Lasy, oprócz wartości przyrodniczych, są także ważnym surowcem w przemyśle drzewnym, przetwórstwa runa leśnego oraz gospodarki łowieckiej. Lasy te łączą się ze sobą i wraz z rzekami oraz zbiornikami wodnymi tworzą korytarze ekologiczne.

Wyróżniającym elementem krajobrazu w Gminie Węgliniec są stawy hodowlane oraz opuszczone stawy, śródleśne oczka wodne i mokradła, które stanowią ostoję dla ptactwa wodnego i tworzą stanowiska unikatowych roślin torfowiskowych. Ponadto niektóre z nich charakteryzują się występowaniem ryb, co dało możliwość utworzenia stanowisk wędkarskich.

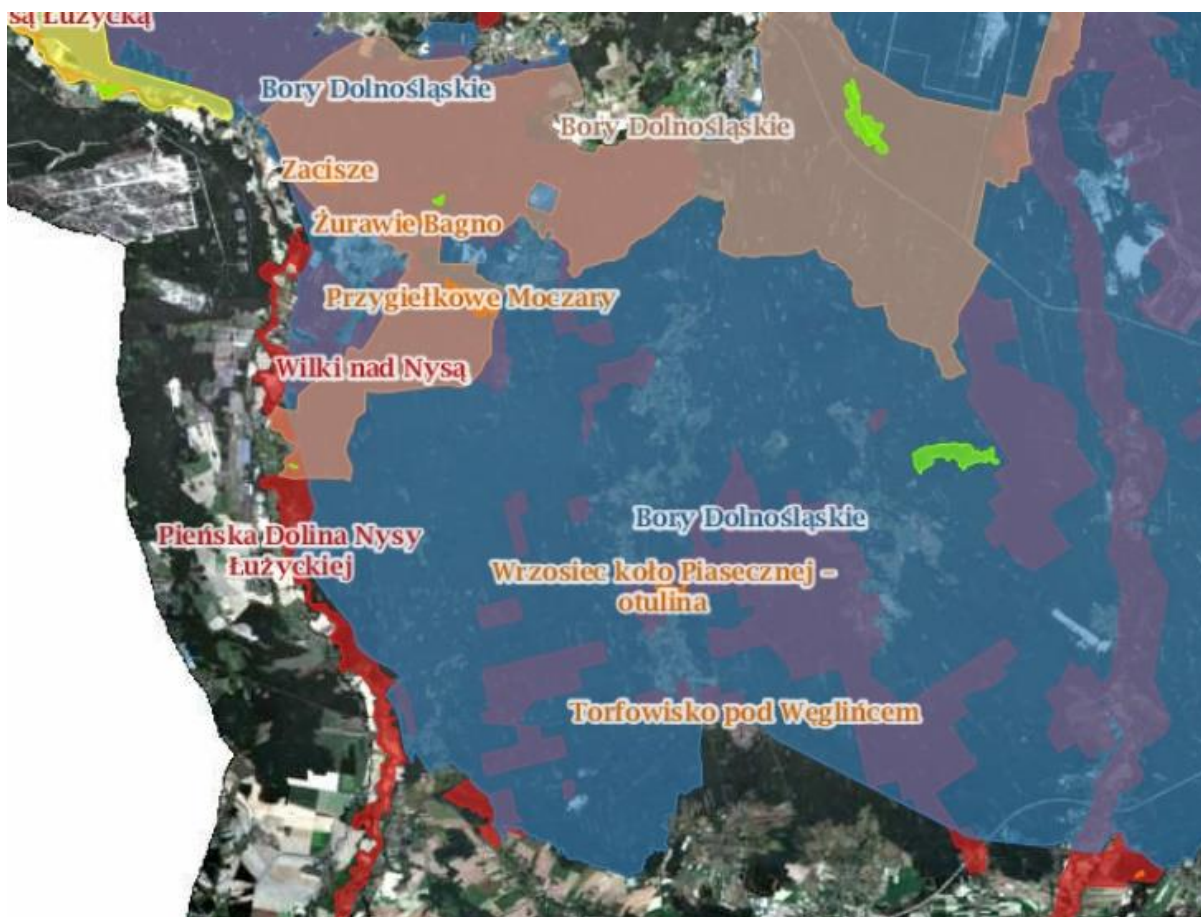
Obszar, na którym położona jest Gmina Węgliniec bogaty jest w cenne złoża surowców naturalnych, wśród których wyróżnia się: surowiec ilasty ceramiki budowlanej, kwarcoplast, kruszywa, kaolin, węgiel brunatny oraz piaski szklarskie i formierskie.

Wśród znajdujących się na terenie Gminy tras pieszo-rowerowych wyróżnia się:

- trasę rowerową nr 1 (krajoznawcza) o długości ok. 47 km,
- trasę rowerową nr 2 (przyrodniczą) o długości ok. 27,5 km,
- trasę rowerową nr 3 (rodzinna) o długości ok. 21,5 km,
- trasę rowerową Stawy Parowskie (tropami przyrody Borów Dolnośląskich) o długości ok. 19,5 km,
- trasę rowerową „Śladami starej kolei Węgliniec” w Czerwonej Wodzie o długości 10,9 km.

Szlaki te charakteryzują się różnymi poziomami trudności, a ich trasy przebiegają przez najciekawsze miejsca w Gminie.

Ryc. 3. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Węgliniec

Źródło: Geoserwis GDOŚ.

Na terenie Gminy Węgliniec znajdują się liczne zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Rejestrze Zabytków. W skład ewidencji wchodzi 428 budynków, natomiast do rejestru zalicza się m.in. 7 obiektów sakralnych zlokalizowanych w m. Stary Węgliniec, Czerwona Woda, Ruszów i Węgliniec. Warto również wspomnieć o dworcu kolejowym oraz wieży ciśnienia w Węglińcu.

Bazę noclegową na terenie Gminy Węgliniec stanowi 7 ośrodków:

- Gospodarstwo Agroturystyczne w Czerwonej Wodzie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „U Jasinka” w Kościelnej Wsi,
- Zajazd „Milanówka” w Piasecznej,
- Zajazd „Sosnówka” w Ruszowie,
- Zajazd „Siódemka” w Piasecznej,
- Hotel Rustica w Ruszowie,
- Noclegi Karolina Koprowska w Węglińcu.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Najważniejszymi zakładami funkcjonującymi na terenie Gminy są:

- Przedsiębiorstwo STOLBUD Sp. z o.o. w Ruszowie (przetwórstwo drewna),
- Bolesławieckie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych Sp. z o.o. w Czerwonej Wodzie (przemysł wydobywczy),
- UNIRUBBER Sp. z o.o. w Zielonce (producent mieszanek gumowych i granulatów stosowanych do elastycznych nawierzchni sportowych i na place zabaw),
- AGROBUD Zakład pracy Chronionej w Ruszowie (odzież ochronna),
- DREWTRANS Władysław Proć w Węglińcu (transport ciężarowy).

Największy udział w ogóle podmiotów gospodarczych Gminy stanowią firmy prowadzące działalność w zakresie usług, z kolei najmniejsza liczba podmiotów przypada na rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to nieduże firmy, zatrudniające do 10 osób (około 97% ogółu podmiotów), wśród których dominują osoby prowadzące własną działalność gospodarczą.

Według danych GUS w 2019 roku zarejestrowanych w REGON było 743 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 8,5% podmiotów w powiecie zgorzeleckim (udział ten był porównywalny do Gminy wiejskiej Zgorzelec i Gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk). Należy zwrócić uwagę, że liczba ta rośnie. Na przestrzeni lat 2015-2019 liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 25. Dla większości gmin powiatu tendencja ta była odwrotna.

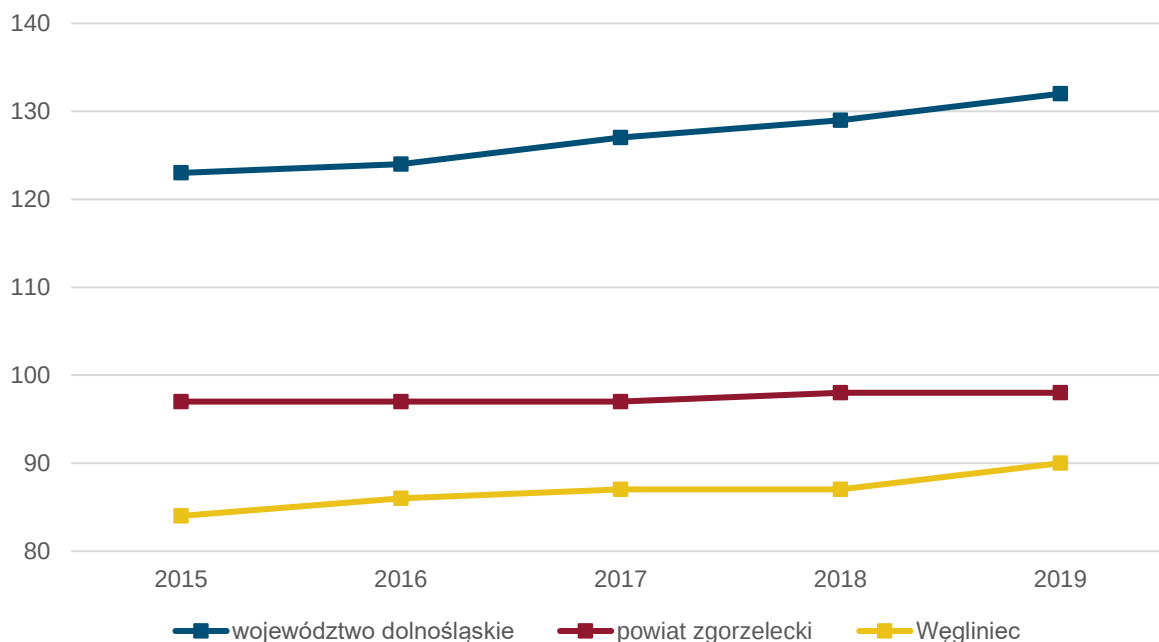
Tab. 1. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie zgorzeleckim w latach 2015-2019

JST	2015		2019		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2015-2019
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat zgorzelecki	8 920	100,0%	8 713	100,0%	-207
Zawidów	307	3,4%	283	3,2%	-24
Zgorzelec (miasto)	3 966	44,5%	3 793	43,5%	-173
Bogatynia	2 047	22,9%	1 906	21,9%	-141
Pieńsk	824	9,2%	853	9,8%	29
Sulików	337	3,8%	319	3,7%	-18
Węglińiec	718	8,0%	743	8,5%	25
Zgorzelec (gmina)	721	8,1%	816	9,4%	95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uszczegółowieniem informacji o poziomie rozwoju przedsiębiorczości jest analiza liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W analizowanym okresie na tle powiatu i województwa, wskaźnik ten był na niskim poziomie, choć stopniowo wzrastał. W 2019 roku wynosił on 90 podmiotów na 1 tys. mieszkańców i był on o 8 niższy od średniej dla powiatu zgorzeleckiego oraz o 42 niższy od średniej dla województwa dolnośląskiego.

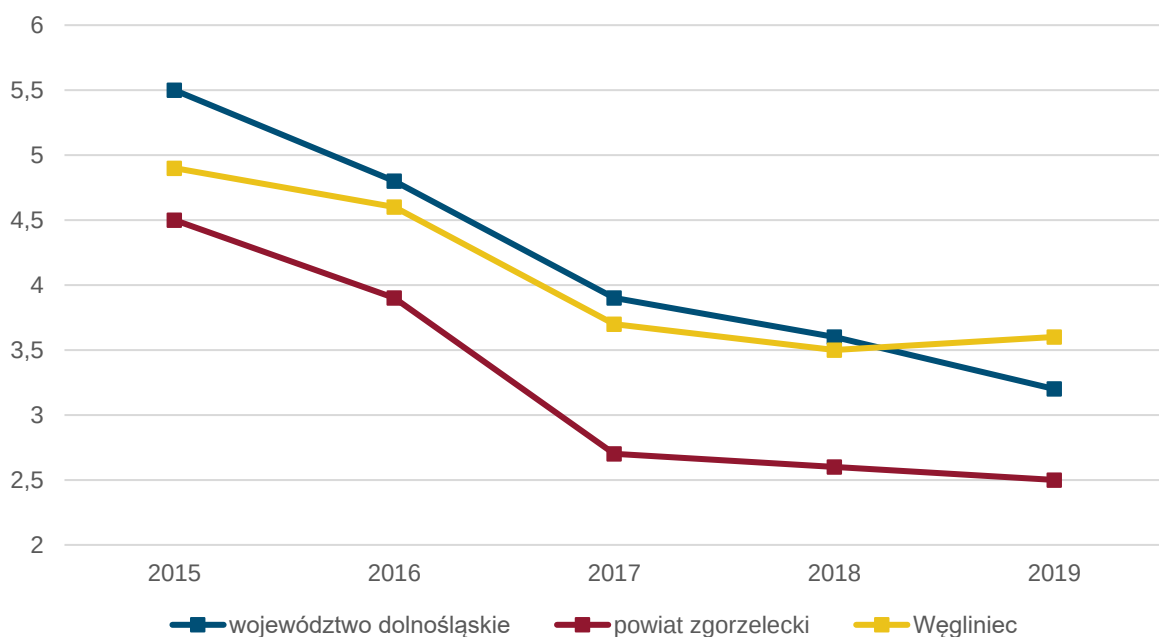
Ryc. 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu i województwa wskazać należy, że wskaźnik ten jest na porównywalnym poziomie do średniej województwa, choć na wyższym poziomie niż w powiecie. Korzystną tendencją jest fakt, że wskaźnik ten maleje. W 2019 roku dla Gminy Węgliniec wynosił on 3,6%, dla powiatu zgorzeleckiego 2,5%, a dla województwa dolnośląskiego 3,2%.

Ryc. 5. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg na terenie Gminy Węglińiec tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Ponadto w pobliżu południowej granicy Gminy przebiega autostrada A4. Droga krajowa nr 94 mieści się na niewielkim fragmencie Gminy wzdłuż jej południowej granicy. Drogi wojewódzkie nr 296, 350 i 351 przecinają się na terenie Gminy w dwóch miejscach: w części centralnej w pobliżu m. Łęzek (drogi 296 i 351) oraz w części północnej w m. Ruszów (drogi 296 i 350). W sieć dróg powiatowych na terenie Gminy wpisują się drogi nr 2393D, 2400D, 2403D i 2405D.

Stan na rok 2020 wskazuje na brak wystarczającej ilości miejsc parkingowych na terenie miasta Węglińca. Rozwiązaniem tego problemu ma być przebudowa ul. Sikorskiego, której zakończenie planowane jest na listopad 2021 roku.

Na terenie Gminy zlokalizowane są 1 164 punkty oświetlenia drogowego, będące w eksploatacji, przy czym 407 to własność Gminy Węglińiec, a 757 należy do firmy Tauron Dystrybucja S.A. Taka ilość punktów oświetleniowych zapewnia oświetlenie na 98% dróg na terenie Gminy.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrzenie w wodę mieszkańców oraz odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy Węglińiec odpowiedzialny jest Zakład Usług Komunalnych w Węglińcu.

Sieć wodociągowa zapewnia dostęp do wody bieżącej prawie na całym obszarze Gminy z wyłączeniem fragmentów m. Ruszów i osady Polana. W niektórych miejscach pojawia się problem z jakością dostarczanej wody. W 2019 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 88,2 km.

Na terenie Gminy znajdują się 2 stacje uzdatniania wody:

- SUW Węglińiec obejmuje m. Węglińiec, Stary Węglińiec, Piaseczna, Jagodzin, Czerwona Woda, Zielonka,
- SUW Ruszów zapewnia dostęp do wody w m. Ruszów i Okrąglica oraz w części m. Kościelna Wieś.

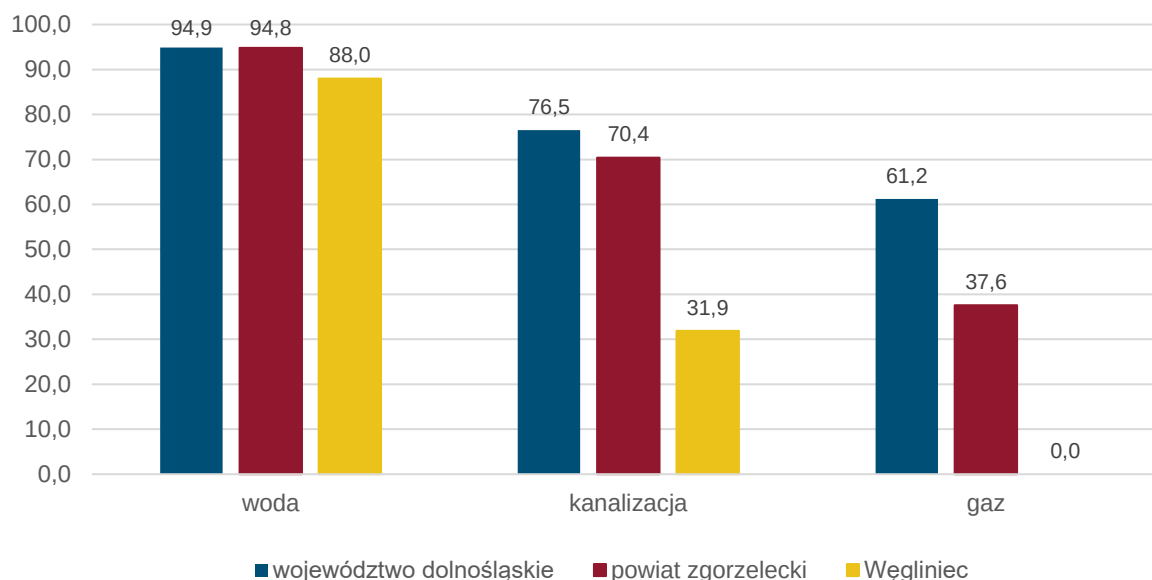
W miejscowości Węglińiec funkcjonuje sieć kanalizacyjna, a na terenie Gminy zlokalizowane są 3 oczyszczalnie ścieków: w Zielonce, w Ruszowie oraz w Węglińcu. Oczyszczalnia ścieków w Węglińcu to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna charakteryzująca się zdolnością oczyszczania wynoszącą 1 080 m³/dobę. Oczyszczalnia w Ruszowie obejmuje mały obszar, a jej wydajność oczyszczania wynosi 18 m³/dobę, natomiast oczyszczalnia w Zielonce 48 m³/dobę. Stan na rok 2020 wskazuje na konieczność wybudowania jeszcze co najmniej dwóch oczyszczalni w Ruszowie. Niezbędny jest również program budowy przydomowych/przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarze o rozproszonej zabudowie w każdej miejscowości w Gminie (z wyjątkiem Węglińca i Zielonki). W roku 2019 na terenie Gminy Węglińiec łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 10,1 km, a systemem kanalizacji objętych było 31,9% mieszkańców. Z gospodarstw domowych nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej nieczystości płynne odbierane są przez specjalistyczne samochody dowożące ścieki do oczyszczalni.

Na terenie Gminy Węglińiec znajdują się przesyłowe sieci gazowe oraz obiekty z nimi związane, jednak z powodu braku dystrybucyjnej sieci gazowniczej mieszkańcy nie mieli możliwości podłączenia się, w związku z czym korzystali z gazu w butlach lub ze zbiorników indywidualnych. Do sieci zaliczamy gazociągi wysokiego ciśnienia: DN 500 PN 8,4 MPa relacji Granica Państwa–Jeleniów, DN 200 PN 6,3 MPa relacji Załęcze-Zgorzelec i 8,4 MPa relacji terminal LNG gazociąg Lasów–Jeleniów. W 2020 roku rozpoczęto proces podpinania sieci gazowej do pierwszych budynków przy ul. Lubańskiej w Czerwonej Wodzie.

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się udziału mieszkańców korzystających z instalacji wodnej, kanalizacyjnej i gazowej zamieszkujących Gminę Węglińiec na tle powiatu i województwa w 2018 roku.

W przypadku każdego z analizowanych udziałów dla Gminy był on najniższy. W przypadku sieci wodociągowej procent mieszkańców mających do niej dostęp był prawie identyczny dla powiatu zgorzeleckiego i województwa dolnośląskiego (prawie 95%), natomiast nieco niższy dla Gminy (88%). Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na bardzo zbliżonym poziomie w przypadku województwa i powiatu, natomiast jest zdecydowanie niższy w przypadku Gminy (31,9%). Ponad 60% mieszkańców całego województwa ma dostęp do sieci gazowej, a prawie 40% jeśli biorąc pod uwagę średnią dla powiatu zgorzeleckiego.

Ryc. 6. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Węgliniec w 2018 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W miejscowościach Węgliniec i Ruszów mieszkańcy mają dostęp do szerokopasmowego Internetu, w pozostałych miejscowościach do Internetu bezprzewodowego na sieciach telefonicznych. W szkołach w ramach Projektu Orange położony został światłowód.

Gospodarka odpadami

Odpady odebrane z terenu Gminy Węgliniec transportowane są przez Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubaniu do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych przy ulicy Bazaltowej 1 w Lubaniu.

Od początku 2020 roku na terenie Gminy Węgliniec wprowadzony został obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Opłata za odbiór odpadów zbieranych w ten sposób wynosi 30 zł od osoby zamieszkującej daną nieruchomość. W przypadku mieszkańców domów jednorodzinnych, którzy kompostują bioodpady opłata ta wynosi 29 zł. Natomiast w przypadku zbierania odpadów w sposób nieselektywny stawka stanowi czterokrotność opłaty za odpady zwierane selektywnie, czyli 120 zł od każdego mieszkańca nieruchomości.

W zależności od miejscowości odpady odbierane są w różnych terminach. W miejscowości Węgliniec odpady zmieszane odbierane są raz w tygodniu, natomiast odpady zbierane selektywnie 2 razy w miesiącach od czerwca do maja i raz w miesiącu w pozostałych miesiącach. Odpady biodegradowalne odbierane zostają średnio raz w tygodniu.

Na terenie Gminy Węgliniec pod adresem ul. Leśna 1a zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy mogą dostarczyć i bezpłatnie pozostawić odpady. PSZOK otwarty jest 3 razy w tygodniu.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Węgliniec w latach 2014-2019. Należy zwrócić uwagę, że liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi co roku się zmniejsza. W 2019 roku wynosiła ona 6 417 osób. Pomimo zmniejszającej się liczby mieszkańców, ilość zbieranych odpadów na przestrzeni lat zwiększyła się, choć miało na to wpływ zwiększanie się udziału odpadów zbieranych w sposób selektywny, co jest korzystną tendencją (z 10% w 2014 roku do 19% w 2019 roku). Niskim udziałem charakteryzuje się jednak odsetek gospodarstw segregujących odpady, który w 2019 roku wynosił 79%.

Tab. 2. Stan gospodarki odpadami w Gminie Węgliniec w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi	6 650	6 741	6 867	6 600	6 523	6 417
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:	2 289,43	2 625,38	2 778,07	2 619,03	2 355,25	2 787,81
zmieszane	1 831,12	1 636,39	1 873,30	1 785,90	1 809,31	1 679,86
segregowane	225,2	377,61	459,23	418,94	545,94	529,96
udział odpadów segregowanych	10%	14%	17%	16%	23%	19%
Odsetek gospodarstw segregujących odpady komunalne	78%	79%	82%	80%	79%	79%

Źródło: Raporty o stanie gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Węgliniec za lata 2014-2019.

Na mocy porozumień Gmina Miejska Lubañ, w imieniu 14 gmin (w tym Gminy Węgliniec) realizuje zadanie publiczne polegające na zagospodarowaniu odpadów, w celu osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku odpadów komunalnych kierowanych z terenu wszystkich gmin.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego ujęte zostały informacje o możliwościach wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy. W związku z małymi zasobami wodnymi i niekorzystną charakterystyką wód płynących brak jest możliwości powstania elektrowni wodnej. Czarna Mała jako jedyna rzeka, na której ze względu na jej wielkość mogłaby powstać elektrownia wodna jest wykluczona ze względu na to, iż w zdecydowanej większości przepływa przez lasy i tereny objęte ochroną przyrody. Ponadto Gmina Węgliniec położona jest na obszarze wysokiego ryzyka lokalizacji elektrowni wiatrowych w związku z znajdującymi się na jej terenie obszarami ważnymi dla ptaków, szczególnie cennymi dla nietoperzy oraz objętymi wieloma formami ochrony przyrody. Uwarunkowania te dopuszczają budowę obiektów i urządzeń o mocy mniejszej niż 100 kW na terenie całej Gminy oraz o mocy większej niż 100 kW w strefie rozwoju dominującej funkcji aktywności gospodarczej instalacji takich jak: zespoły ogniw fotowoltaicznych, instalacje do produkcji energii z biomasy, biogazownie oraz obiekty i urządzenia wykorzystujące energię geotermalną.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022 roku jako nadrzędny cel przyjmuje „Poprawę i przywrócenie dobrego stanu środowiska poprzez zachowanie istotnych walorów przyrodniczych oraz zrównoważony rozwój, jako podstawę rozwoju gospodarczego i poprawę jakości życia mieszkańców”. W cel ten wpisuje się siedem obszarów priorytetowych ochrony środowiska:

- obszar priorytetowy I - Poprawa jakości środowiska,
- obszar priorytetowy II – Ochrona przyrody,
- obszar priorytetowy III – Racjonalna gospodarka odpadami,
- obszar priorytetowy IV – Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego,
- obszar priorytetowy V – Edukacja ekologiczna społeczeństwa,
- obszar priorytetowy VI – Działania systemowe w ochronie środowiska.

Wpływ na ochronę środowiska, a także związany z nią zrównoważony rozwój Gminy mają realizowane na jej terenie przedsięwzięcia. Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się liczby wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w latach 2015-2019 w Gminie Węgliniec. W latach 2015-2017 wydano tylko jedną taką decyzję, w 2018 roku 2, natomiast duży skok obserwuje się w 2019 roku, gdzie wydanych zostało 8 decyzji.

Tab. 3. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019

Liczba wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia	2015	2016	2017	2018	2019
	0	1	0	2	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Węgliniec.

Działalność w zakresie ochrony środowiska prowadzona jest w oparciu o następujące dokumenty:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022 roku,
- Zmiana Studium Uwarunkowań Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Węgliniec,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Węgliniec na lata 2017-2032,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Węgliniec.

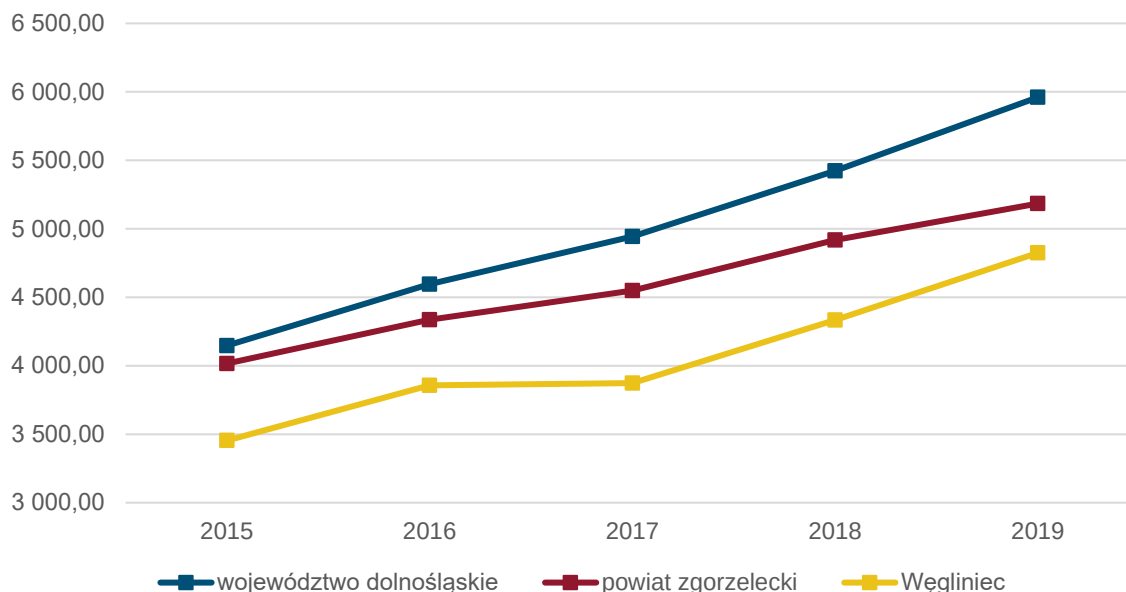
Wspomnieć również należy, że w *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* obszar, na którym położona jest Gmina Węgliniec został ujęty jako teren, gdzie nie występuje ryzyko zagrożenia powodziowego. Natomiast zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy* cały obszar województwa dolnośląskiego narażony jest w stopniu znacznym lub wysokim na wystąpienie suszy, przy czym zlewnia rzeki Bóbr do której należy Gmina Węgliniec kształtuje się w ten sam sposób – największa część zlewni objęta zagrożeniem w stopniu znacznym (ok. 42%), następnie w stopniu wysokim (ok. 35%).

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2015-2019 dochody Gminy Węgliniec corocznie się zwiększały z poziomu 29,6 mln zł w 2015 roku do 40,3 mln zł w 2019 roku. Największy wzrost nastąpił w 2018 roku - wówczas dochody zwiększyły się o 4,3 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim. Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Węgliniec na tle powiatu i województwa. Na przestrzeni analizowanych lat wskaźnik ten systematycznie wzrastał dla wszystkich badanych jednostek. W 2019 roku dochód na 1 mieszkańca w Gminie Węgliniec wyniósł 4.823,86 zł i był on mniejszy o 1.136,13 zł od wyniku dla województwa i o 360,16 zł od powiatu.

Ryc. 7. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019 na tle powiatu i województwa

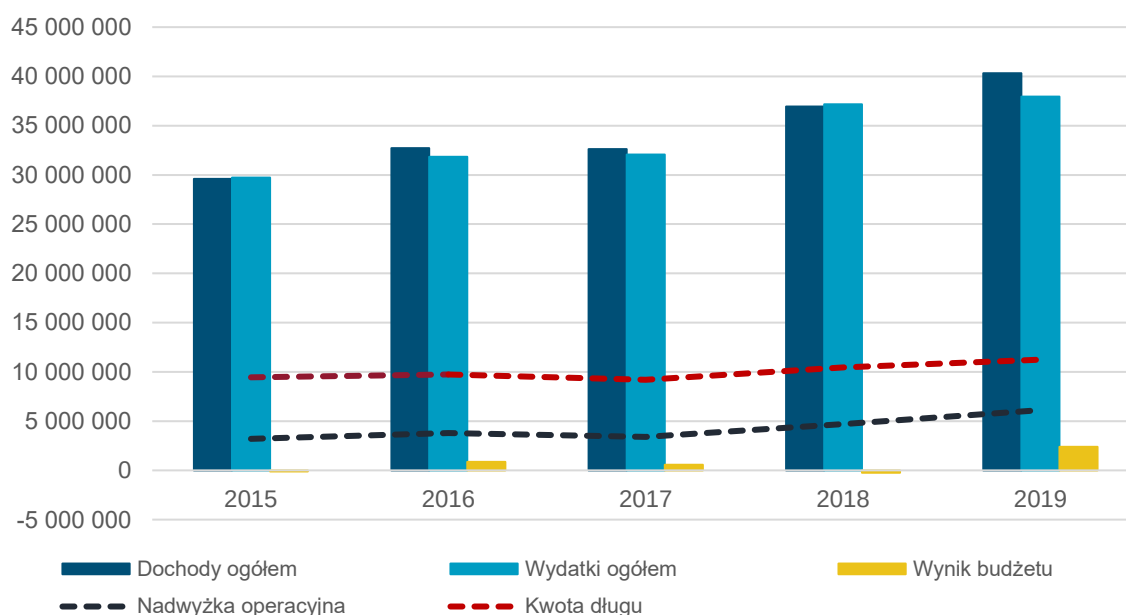

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (około 97% w roku 2019).

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy. W 2015 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 23,1 mln zł i w 2019 roku wzrosły do 32,8 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Węgliniec w latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) corocznie wzrastał z poziomu 3,2 mln zł w 2015 roku do poziomu 6,1 mln zł w 2019 roku.

Ryc. 8. Wykonanie budżetu Gminy Węgliniec w latach 2015-2019

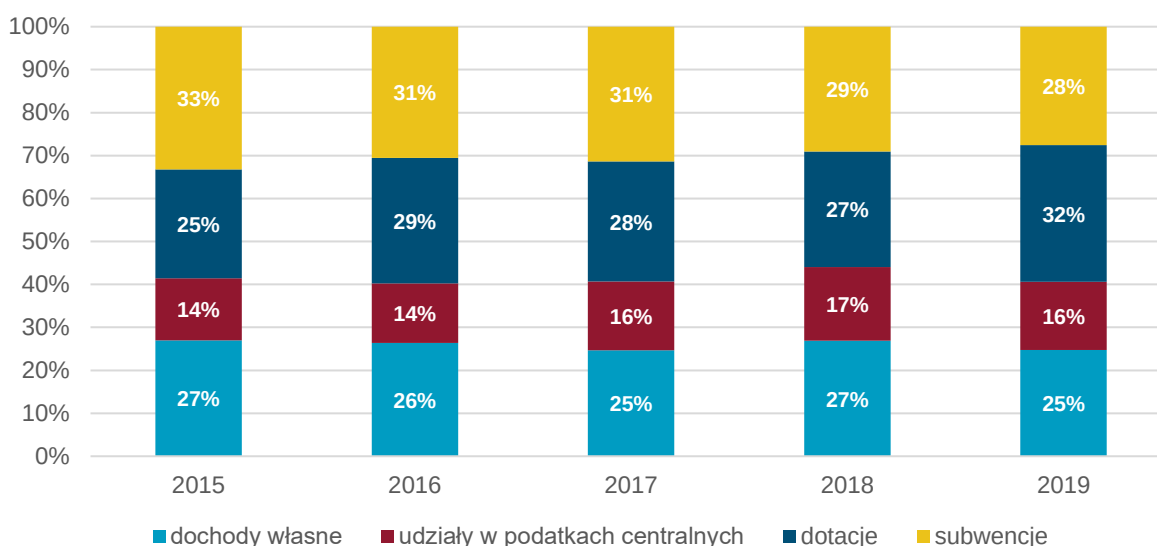
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Należy również wspomnieć, że średniorocznie Gmina przeznaczająca 5,4 mln zł na inwestycje. Najwięcej wydatków majątkowych Gmina poniosła w 2015 i 2018 roku. Skutkowało to ujemnym wynikiem budżetowym na poziomie kolejno -123,7 tys. zł w 2015 roku i -234,8 tys. zł w 2018 roku. W pozostałych latach Gmina osiągnęła nadwyżkę budżetową. Przychody z tytułu zaciągniętych zobowiązań w latach 2015-2019 wynosiły średniorocznie 1,2 mln zł, natomiast spłaty rat kapitałowych wahały się w przedziale 1,0-1,3 mln zł. Spowodowało to wzrost zadłużenia z 9,5 mln zł w 2015 roku do poziomu 11,2 mln zł w 2019 roku. Tym samym średni udział zadłużenia w stosunku do dochodów ogółem wyniósł 30%.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Ryc. 9. Struktura dochodów Gminy Węgliniec w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W 2015 roku udział dochodów własnych Gminy w ogólnych dochodach stanowił 27%. W latach 2016-2019 nastąpił delikatny spadek do poziomu 25%. Było to związane przede wszystkim ze zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa (przede wszystkim na program „Rodzina 500+”). Wówczas nastąpił wzrost udziału dotacji w budżecie Gminy z 25% do 32%. Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Gminy Węgliniec w 2019 roku wynosiły 41%.

W zakresie dochodów własnych największe znaczenie mają dochody z tytułu udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 5 mln zł rocznie (prawie 6 mln zł w 2019 roku), następnie podatek od nieruchomości – ponad 5 mln zł w 2019 roku i podatek leśny – prawie 1 mln w 2019 roku. Wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie intensywnie wzrastały i w 2019 wynosiły ponad 400 tys. zł. Niewielki udział w dochodach podatkowych na terenie Gminy stanowi podatek rolny (średnio 85 tys. zł w analizowanych latach), nieco więcej podatek od środków transportowych (niecałe 175 tys. zł w 2019 roku) i podatek od czynności cywilnoprawnych, który na przestrzeni analizowanych lat wzrósł o około

75 tys. zł. W ostatnich z analizowanych lat wzrósł udział wpływów z opłaty eksploatacyjnej i wynosił prawie 0,5 mln zł.

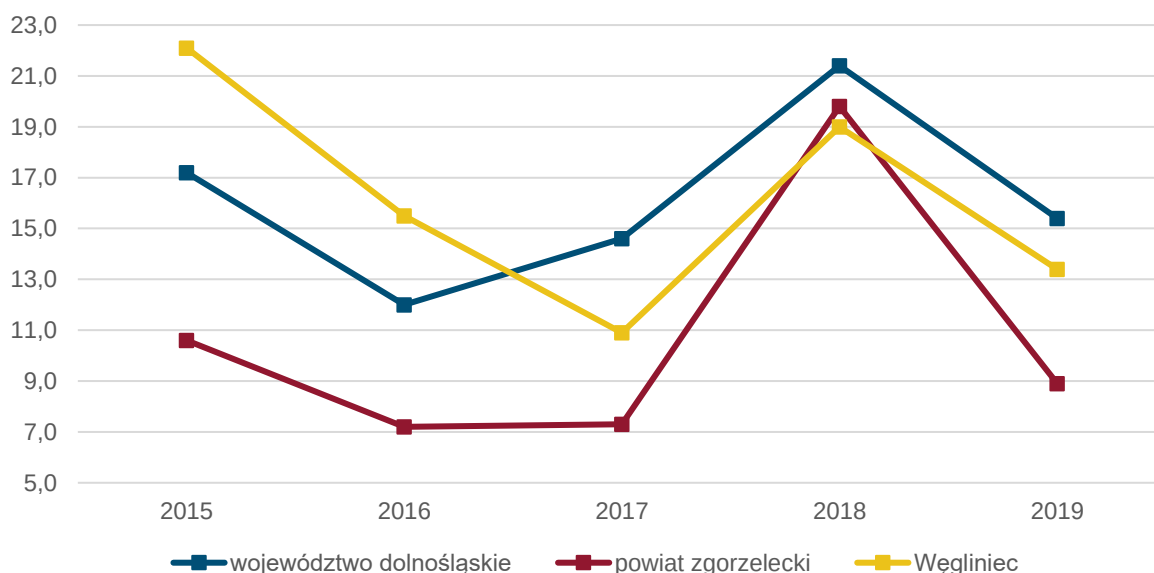
Tab. 4. Dochody podatkowe Gminy Węgliniec w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
PIT	4 080 996,00	4 425 182,00	4 946 541,00	5 968 838,00	5 968 838,00
CIT	198 972,53	112 535,37	267 865,29	351 974,92	416 531,65
podatek rolny	89 057,88	83 684,29	87 164,29	82 941,34	84 810,50
podatek od nieruchomości	4 243 994,78	3 847 631,88	3 716 765,26	4 993 959,26	5 252 449,07
podatek leśny	680 188,66	928 123,61	930 897,28	965 521,67	947 583,40
podatek od środków transportowych	151 316,10	167 155,80	173 291,30	178 606,90	174 728,00
karta podatkowa	4 806,27	2 104,71	824,66	465,32	489,68
podatek od czynności cywilnoprawnych	125 877,88	168 695,88	152 608,97	185 400,40	201 838,00
wpływy z opłaty skarbowej	23 868,72	26 460,00	22 225,00	25 364,40	33 044,50
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	388 892,07	417 561,48	438 279,32	483 630,54	479 162,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, największy ich udział przypadła na w działach: oświata i wychowanie (niecałe 31%), rodzina (24%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (15%), pomoc społeczna (11%), administracja publiczna (10,5%), rolnictwo i łowiectwo (niecałe 6%), transport i łączność (3,5%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3%).

Ryc. 10. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

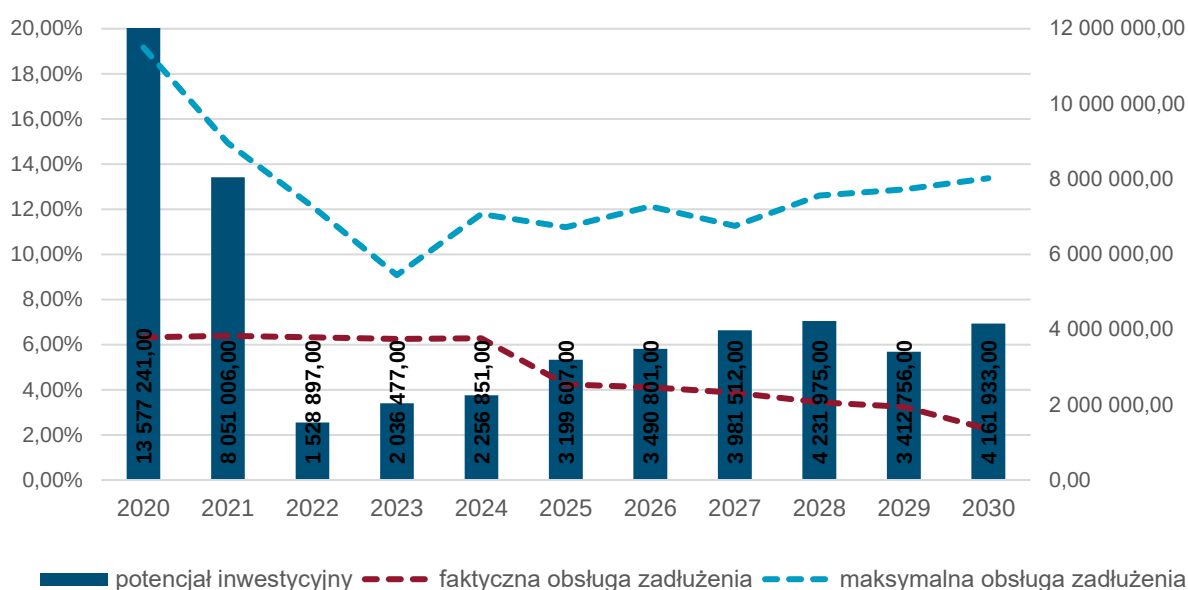
Wydatki inwestycyjne Gminy Węgliniec na przestrzeni analizowanych lat zmieniały się podobnie jak w powiecie i województwie. W roku 2018 intensywnie wzrosły i praktycznie się zrównały udziałem około 20% dla każdej z jednostek. Po roku 2018 nastąpił spadek i wydatki inwestycyjne Gminy wynosiły w 2019 roku 13,4%, co stanowiło udziały mniejsze niż w województwie, ale większe niż w powiecie.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Węgliniec na lata 2020-2030 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2020-2030 (uchwała nr 242/XIX/20 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 23 kwietnia 2020 r.). Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Węgliniec pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 11. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Węgliniec na lata 2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr 242/XIX/20 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 23 kwietnia 2020 r. w sprawie zmiany załączników nr 1 i 2 do Uchwały Nr 204/XVII/19 Rady Miejskiej Węglińca z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Węgliniec.

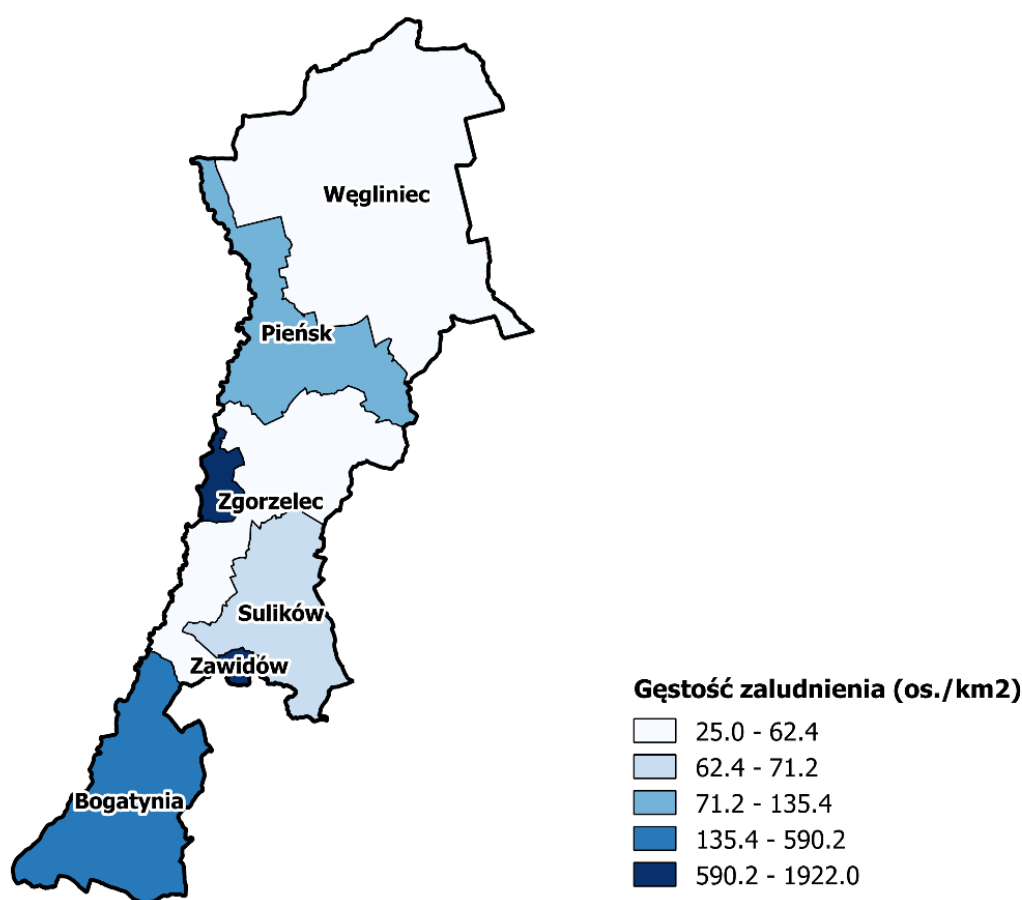
Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2020-2030. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy (2021-2030) wyniesie około 36 mln zł.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Gmina Węgliniec w 2019 roku liczyła 8 287 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 24 os./km². Z tego względu gęstość zaludnienia Gminy była najniższa w powiecie zgorzeleckim, a także o 102 os./km² niższa od średniej dla pozostałych gmin miejsko-wiejskich w powiecie (Bogatynia i Pieńsk). Gminy te liczyły w tym samym roku 169 os./km² (Gmina Bogatynia) oraz 82 os./km² (Gmina Pieńsk).

Ryc. 12. Gęstość zaludnienia gmin powiatu zgorzeleckiego w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela poniżej przedstawia zmiany liczby ludności w powiecie zgorzeleckim w latach 2015-2019. Wskazać należy, że w ciągu analizowanych lat liczba ludności w Gminie stopniowo się zmniejszała. Stopa spadku liczby ludności wyniosła w tym czasie 3%, co jest tendencją niekorzystną. Spadek liczby ludności obserwowany był również w pozostałych gminach powiatu z wyjątkiem Gminy wiejskiej Zgorzelec. Z zestawienia wynika również, że liczba ludności w Gminie Węgliniec jest porównywalna do Gminy Zgorzelec i Pieńsk i stanowi 9% mieszkańców powiatu. Najwięcej ludności zamieszkuje obszar wiejski Gminy (około 66% mieszkańców). Należy również zaznaczyć, że spadek liczby mieszkańców dotyczy głównie części miejskiej. Najliczniejszymi miejscowościami na obszarze wiejskim są Ruszów i Czerwona Woda, które łącznie w 2019 roku skupiały 60% mieszkańców wsi (ponad 3 tys. osób).

Tab. 5. Kształtowanie się liczby ludności w powiecie zgorzeleckim w latach 2015-2019

JST	2015	2016	2017	2018	2019	udział w 2019 r.	stopa wzrostu/spadku
powiat zgorzelecki	91 824	91 258	90 584	90 003	89 188	100%	-2,9%
Zawidów	4 272	4 258	4 232	4 217	4 180	5%	-2,2%
Zgorzelec (miasto)	31 350	31 089	30 738	30 521	30 231	34%	-3,6%
Bogatynia	23 915	23 706	23 462	23 210	22 940	26%	-4,1%
Pieńsk	9 241	9 218	9 179	9 112	9 022	10%	-2,4%
Sulików	6 112	6 129	6 082	6 061	6 012	7%	-1,6%
Węgliniec	8 539	8 452	8 402	8 373	8 287	9%	-3,0%
miasto	2 946	2 915	2 868	2 860	2 830	34%	-3,9%
wieś	5 593	5 537	5 534	5 513	5 456	66%	-2,4%
Zgorzelec (gmina)	8 395	8 406	8 489	8 509	8 516	10%	1,4%

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyczyną spadku liczby mieszkańców Gminy jest zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji. W 2019 roku różnica między urodzeniami żywymi i zgonami wyniosła -41 osób, a saldo migracji w tym samym czasie było na poziomie -47 osób.

Porównując powyższe wskaźniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle innych gmin można wnioskować, że wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Węgliniec w 2019 roku był wyższy niż średnia dla powiatu zgorzeleckiego, choć niższy niż średnia dla województwa. Należy zwrócić uwagę, że we wszystkich analizowanych jednostkach przyrost naturalny był ujemny. Natomiast wskaźnik salda migracji był jednym z najniższych w powiecie, choć od 2015 roku uległ on niewielkiej poprawie (tendencja jest rosnąca).

Tab. 6. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w powiecie zgorzeleckim

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2015 r.	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2016 r.
województwo dolnośląskie	-2,00	-0,18	1,67	0,70
powiat zgorzelecki	-5,68	-1,88	-3,47	-1,20
Zawidów	-5,74	-0,15	-6,22	-2,93
Zgorzelec (miasto)	-6,88	-0,37	-3,19	-2,39
Bogatynia	-5,07	-2,49	-4,98	1,36
Pieńsk	-7,17	-5,44	-3,42	-2,23
Sulików	-4,46	-2,66	-3,64	-6,09
Węgliniec	-4,91	-1,18	-5,63	0,03
Zgorzelec (gmina)	-3,06	-2,94	3,17	0,08

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Odnosząc się do struktury ludności, w Gminie Węgliniec obserwuje się stopniowe starzenie się społeczeństwa, choć sytuacja jest nadal korzystniejsza w porównaniu do średniej województwa. W 2019 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności w wieku produkcyjnym w Gminie był na poziomie 26,3%, z kolei w powiecie zgorzeleckim wynosił 27,9%, a w województwie dolnośląskim 28,7%.

Warto również zwrócić uwagę na wskaźnik mieszkańców w wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem). Jego wysoka wartość pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ

wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego. W Gminie Węgliniec udział osób w wieku kreatywnym jest wyższy niż średnia dla powiatu i województwa, co jest korzystnym zjawiskiem, choć od 2015 roku nastąpił nieznaczny spadek wskaźnika.

Tab. 7. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Węgliniec w 2015 i 2019 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2015	2019	dynamika	2015	2019	dynamika
województwo dolnośląskie	16,11	13,96	87%	23,20	28,70	124%
powiat zgorzelecki	15,13	13,51	89%	22,50	27,90	124%
Węgliniec	15,49	14,73	95%	21,00	26,30	125%

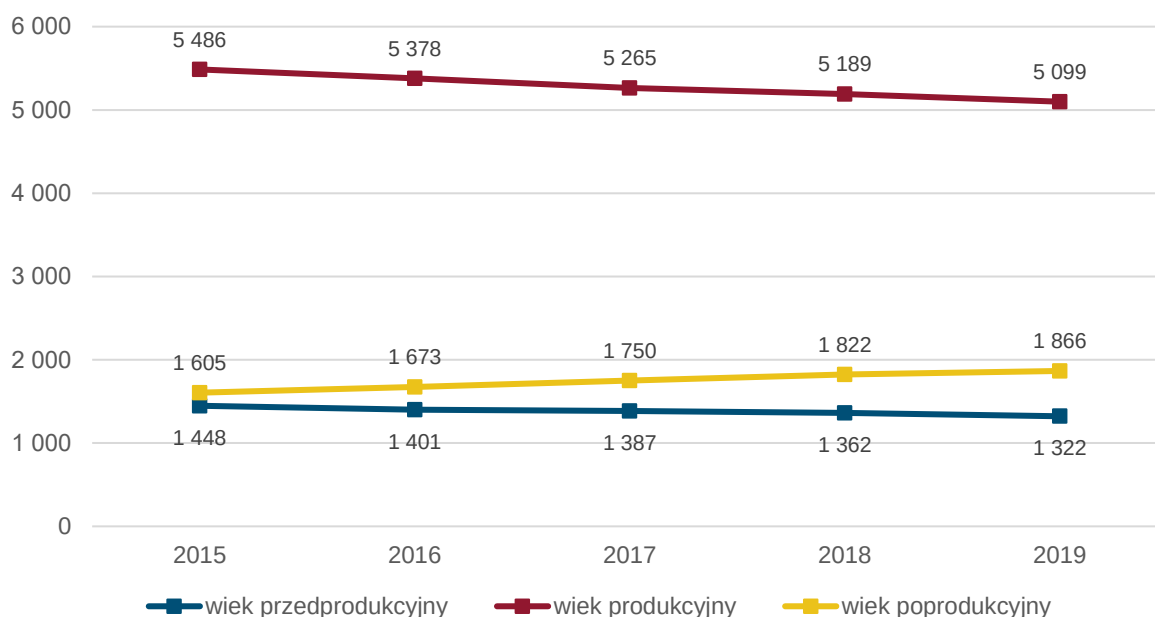
¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższe wnioski odzwierciedla również poniższy wykres. W analizowanych latach liczba seniorów była większa niż liczba osób młodych, a różnica ta co roku się pogłębiała. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Natomiast biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. Skutkuje to wzrostem zapotrzebowania na usługi dla seniorów.

Ryc. 13. Struktura ludności w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola

W Gminie Węgliniec działa jedno przedszkole publiczne z 3 oddziałami mieszczące się w siedzibie Gminy, do którego uczęszcza 70 dzieci. Oprócz tego na terenie Gminy funkcjonują dwa przedszkola niepubliczne: Akademia Wesołego Odkrywcy w Ruszowie (liczba dzieci: 35) oraz Przedszkole Niepubliczne w Czerwonej Wodzie (liczba dzieci: 34).

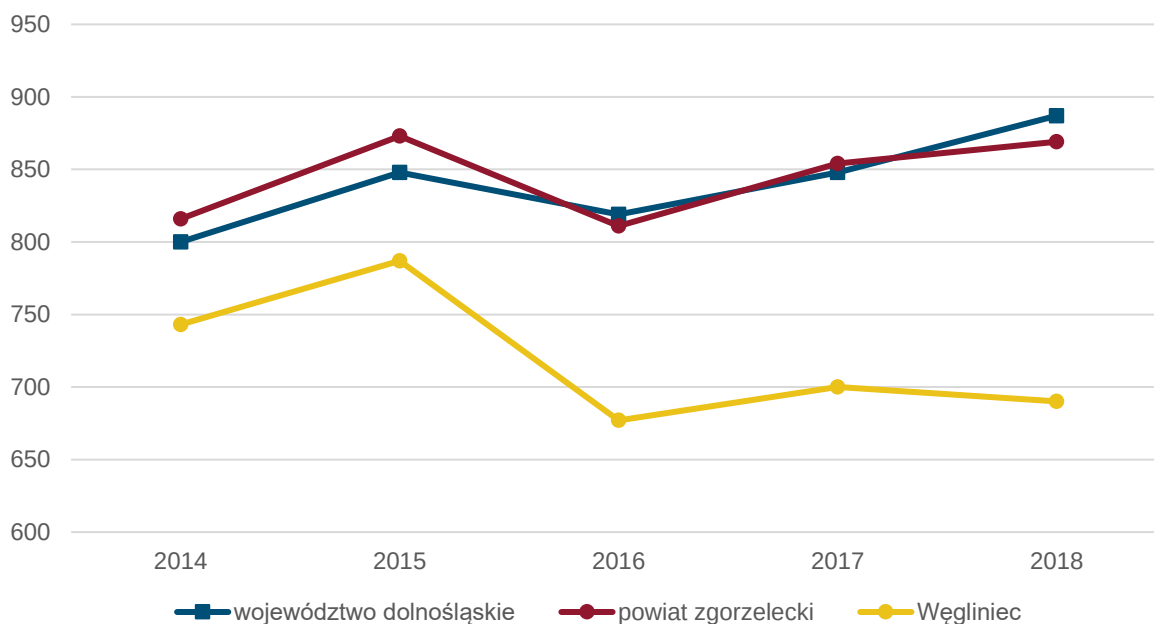
Tab. 8. Przedszkola na terenie Gminy Węgliniec w 2019 roku wraz z liczbą oddziałów i liczbą dzieci w roku szkolnym 2019/2020

Lp.	Nazwa	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Średnia wielkość oddziału
Przedszkola publiczne				
1	Przedszkole Publiczne w Węglińcu im. Świętego Mikołaja	3	70	23
Przedszkola niepubliczne				
3	Niepubliczne Przedszkole w Ruszowie - Akademia Wesołego Odkrywcę	1	40	40
4	Przedszkole Niepubliczne w Czerwonej Wodzie	1	34	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Na terenie Gminy nie ma działającego żłobka, ale w 2019 roku rozpoczęła się budowa żłobko-przedszkola. W projekt ten wpisuje się utworzenie dwóch oddziałów żłobkowych, pięciu przedszkolnych, bloków żywieniowych, placów zabaw, ogrodzeń, parkingów, sal edukacyjnych, językowych i pokoju pielęgniarki. Oddziały przedszkolne pomieszczą maksymalnie 125 dzieci (po 25 dzieci na oddział), natomiast w oddziałach żłobkowych po maksymalnie 13 dzieci na oddział, a więc w sumie 26 dzieci.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Węgliniec na tle powiatu i województwa. Wynika z niego, że poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej jest stosunkowo niski. W 2018 roku średnio 869 dzieci na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczało do przedszkoli w powiecie zgorzeleckim, a w województwie dolnośląskim było ich 887 (w Gminie Węgliniec w tym samym roku wskaźnik ten wynosił 690).

Ryc. 14. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Węgliniec w latach 2015-2018 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba dzieci zamieszkujących Gminę Węgliniec i uczęszczających do przedszkoli poza jej granicami jest niewielka i w 2019 wzrosła do 9. Podobnie w przypadku dzieci spoza Gminy uczęszczających do placówek na jej terenie. Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym w 2019 roku wynosił 799,42 zł, natomiast wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym stanowiła kwota 599,57 zł.

Tab. 9. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Węgliniec

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.) + gminy	1 Zgorzelec	1 Zgorzelec	1 Zgorzelec	2 Zgorzelec	9 Lubań Osiecznica Zgorzelec Nowogrodziec
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.) + gminy	3 Nowogrodziec	0	0	7 Osiecznica Pieńsk Nowogrodziec	8 Osiecznica Nowogrodziec Lubań
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	548,09 zł	555,46 zł	716,80 zł	805,22 zł	799,42 zł
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym	411,07zł	416,60 zł	537,60 zł	603,92 zł	599,57 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Szkoły

Na terenie Gminy Węgliniec funkcjonują 3 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Marii Krasickiej w Węglińcu (liczba oddziałów: 19),
- Szkoła Podstawowa im. Orląt Lwowskich i Bohaterów 37 Pułku Piechoty 7 Dywizji II Armii Wojska Polskiego w Ruszowie (liczba oddziałów: 13),
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czerwonej Wodzie (liczba oddziałów: 9),

W roku szkolnym 2018/2019 całkowita liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy Węgliniec wynosiła 740, przy czym do szkoły w Węglińcu uczęszczało najwięcej dzieci - 337 uczniów, następnie 245 dzieci było uczniami szkoły w Ruszowie, a najmniej uczniów liczy sobie Szkoła Podstawowa w Czerwonej Wodzie – 147.

W roku 2019 liczba miejsc w placówkach oświaty odpowiadała aktualnemu zapotrzebowaniu.

Tab. 10. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Węgliniec w 2019 roku wraz z liczbą oddziałów i liczbą dzieci w roku szkolnym 2019/2020

Lp.	Nazwa	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Średnia wielkość oddziału
1.	Szkoła Podstawowa im. Marii Krasickiej w Węglińcu	18	292	16
2.	Szkoła Podstawowa im. Orląt Lwowskich i Bohaterów 37 Pułku Piechoty 7 Dywizji II Armii Wojska Polskiego w Ruszowie	12	225	19
3.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czerwonej Wodzie	10	155	16

Źródło: opracowanie własne.

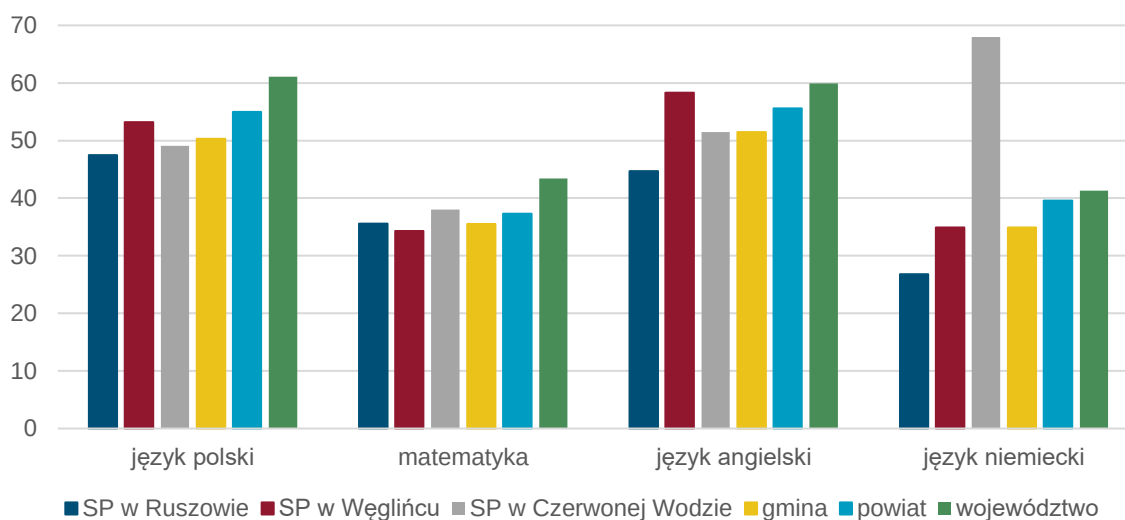
Poniższa tabela prezentuje kształtowanie się wyników egzaminu gimnazjalnego w Gminie Węgliniec na tle średnich dla powiatu, województwa i kraju. Na przestrzeni lat 2017-2019 w Gminie obniżyły się wyniki egzaminu z języka polskiego, przedmiotów przyrodniczych i matematyki. Na równym poziomie utrzymuje się wynik egzaminu z WOS-u, a coraz lepsze wyniki osiągają uczniowie z języków obcych. W 2019 roku średnie wyniki dla Gminy były wyższe od średnich dla powiatu z wszystkich przedmiotów, oprócz języka niemieckiego. W zestawieniu ze średnimi wojewódzkimi Gmina wypada porównywalnie, jedynie język niemiecki zaniża wyniki.

Tab. 11. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Węgliniec w latach 2017-2019

	Średni wynik gminy [%]			Średni wynik powiatu [%]	Średni wynik województwa [%]	Średni wynik kraju [%]
	2017	2018	2019	2019		
Historia/wiedza o społeczeństwie	58,00	58,00	58,00	56,10	58,00	59,00
Język polski	68,00	67,00	61,00	59,20	61,30	63,00
Przedmioty przyrodnicze	51,00	55,00	49,00	45,90	49,00	49,00
Matematyka	45,00	51,00	41,00	38,30	41,20	43,00
J. angielski – poziom podstawowy	67,00	69,00	69,00	65,70	68,90	68,00
J. niemiecki – poziom podstawowy	51,00	53,00	55,00	50,30	54,50	51,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu.

Biorąc pod uwagę wyniki egzaminu ósmoklasisty, najlepszy wynik dotyczył języka polskiego, a najgorszy języka niemieckiego. Wśród szkół wyróżnia się SP w Czerwonej Wodzie, gdzie średni wynik egzaminu z języka niemieckiego był najwyższy spośród wszystkich innych wyników w każdej z analizowanych jednostek. Na tle innych szkół w Gminie dobrze wypada SP w Węglińcu, która ma najwyższe średnie wyniki egzaminów z języka polskiego i angielskiego w Gminie. Najslabsze wyniki ze wszystkich przedmiotów osiągnęli uczniowie SP w Ruszowie. Warto zauważyć, że w przypadku matematyki wyniki szkół są porównywalne do średniej w powiecie.

Ryc. 15. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych w Gminie Węgliniec w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu.

Poniższa tabela przedstawia stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Węgliniec w roku szkolnym 2019/2020. Wskazać można, iż wszystkie szkoły miały dostęp do obiektów sportowych. W przypadku szkoły w Węglińcu było to boisko wielofunkcyjne o nawierzchni tartanowej do gry w piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę, tenis ziemny i rzutów kulą wraz z bieżnią prostą i skocznią do skoków w dal oraz pełnowymiarowa hala sportowa i plac zabaw dla młodszych dzieci. Szkoła w Ruszowie wyposażona jest w boisko ORLIK ze sztuczną trawą oraz tartanowe boisko do koszykówki, bieżnię prostą i zaplecze socjalno-sanitarne. Sala sportowa szkoły w Ruszowie jest poddana modernizacji rozpoczętej w 2020 roku. Uczniowie SP w Czerwonej Wodzie mogą korzystać z wielofunkcyjnego boiska o nawierzchni tartanowej do gry w piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę i tenis ziemny, a także wyposażonego w bieżnię prostą. Lekcje wychowania fizycznego odbywają się w jednej z sal lekcyjnych zaadaptowanych na mini salę gimnastyczną ze względu na brak hali sportowej. We wszystkich szkołach

znajdują się pracownie komputerowe i językowe. W szkołach na terenie Gminy nie ma jednak klas dwujęzycznych oraz sportowych, a jedynie w SP w Ruszowie funkcjonują klasy integracyjne. We wszystkich szkołach znajdują się komputery oraz projektory i tablice multimedialne. Jedynie w szkole w Ruszowie znajduje się stołówka szkolna. W każdej ze szkół działa monitoring i świetlica, przy czym najdłużej w szkole w Ruszowie.

Tab. 12. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Węglińiec w roku szkolnym 2019/2020

Szkoła Podstawowa	Węglińiec	Ruszów	Czerwona Woda
Obiekty sportowe	tak	tak	tak
Pracownie komputerowe	4	2	2
Pracownie językowe	tak	tak	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie/nie/nie	nie/nie/tak	nie/nie/nie
Salę lekcyjną	33	14	9
Komputery do użytku uczniów	54	93	55
Projektory multimedialne	9	20	14
Tablice multimedialne	7	16	10
Kamery – monitoring szkolny	tak	tak	tak
Stołówki szkolne	nie	tak	nie
Szafki dla każdego ucznia	nie	tak	tak
Świetlice (godziny otwarcia)	6:30-8:00 i 11:30-15:30	7:00-17:00	12:25-15:25
Toalety / prysznice	tak	tak	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	nie (jest potrzeba)	nie	tak
Gabinet pielęgniarstwa	tak	tak	tak
Liczba uczniów dojeżdżających do szkoły	99	114	34
Godzina wyjazdu pierwszego / ostatniego autobusu	7:30/15:25	6:50/15:25	7:00/16:20
Najdłuższy kurs autobusu	SP Węglińiec - Zielonka - Stary Węglińiec - 21 km	SP Ruszów - Kościelna Wieś -Gozdnicza- Po- lana -20 km	SP Czerwona Woda - Kościelnik - 9 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Węglińiec.

Uczniowie uczęszczający do szkół na terenie Gminy Węglińiec znacznie oddalonych od ich miejsca zamieszkania korzystają z dojazdów autobusem. Dotyczy to w największym stopniu szkół w Węglińcu oraz Ruszowie. W roku szkolnym 2019/2020 z dojazdów korzystało 247 uczniów, przy czym 99 dzieci dojeżdżało do szkoły w Węglińcu, 114 uczniów do szkoły w Ruszowie i 34 uczniów do szkoły w Czerwonej Wodzie. Godziny kursów autobusów są dostosowane do godzin trwania zajęć pozalekcyjnych.

W poniższej tabeli przedstawione zostało kształtowanie się liczby uczniów z terenu Gminy Węglińiec uczęszczających do szkół poza Gminą na przestrzeni lat 2015-2019. Corocznie liczba ta rosła, aż do roku 2019.

Tab. 13. Liczba uczniów z terenu Gminy Węgliniec uczęszczających do szkół poza Gminą w latach 2015-2019

Liczba uczniów z terenu gminy uczęszczających do szkół na terenie innych jednostek				
2015	2016	2017	2018	2019
84	57	91	136	130
Nazwa gminy/kraju				
Pieńsk Zgorzelec Nowogrodziec Ząbkowice Śląskie Mysłakowice Lubawa Bolesławiec Łłowa Niemcy Anglia	Pieńsk Zgorzelec Wrocław Legnica Nowogrodziec Łłowa Niemcy Anglia Włochy	Pieńsk Zgorzelec Wrocław Legnica Świebodzin Mysłakowice Łłowa Niemcy Anglia Włochy	Pieńsk Zgorzelec Wrocław Legnica Świebodzin Mysłakowice Łłowa Niemcy Anglia Włochy	Brzeźnica Pieńsk Zgorzelec Legnica Świebodzin Anglia Niemcy Włochy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Absolwenci szkół podstawowych najczęściej uczęszczają do szkół średnich w Zgorzelcu, Bolesławcu oraz Żarach. Dojazd do szkół tych możliwy jest dzięki połączeniom kolejowym oraz autobusowym oferowanym przez prywatnego przewoźnika.

W zakresie oświaty Gmina Węgliniec podejmuje również działania utrzymywania stołówek szkolnych i przedszkolnych, dokształcania zawodowego nauczycieli, zakupu wyposażenia i pomocy dydaktycznych do szkół, a także wspomaganie uczniów w formie stypendiów szkolnych. Stypendia wypłacane są dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z tytułu nieprzekroczenia przez rodzinę kryterium dochodowego lub dla uzdolnionych uczniów zgodnie z Lokalnym Programem Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Węgliniec. W 2019 roku przyznano łącznie 50 stypendiów na kwotę 15 750 zł.

Kultura i sport

Na terenie Gminy Węgliniec funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Do jego głównych zadań należy organizacja wydarzeń, takich jak: koncerty, warsztaty, spotkania, wystawy, imprezy plenerowe, a także wszelkie zajęcia rozwijające umiejętności plastyczne, muzyczne, aktorskie, taneczne itp. oraz upowszechnianie kultury wśród mieszkańców Gminy. W ramach MGOK działa Węglińskie Centrum Kultury w Węglińcu oraz Domy Kultury w: Ruszkowie, Starym Węglińcu, Jagodzinie i Czerwonej Wodzie.

Na terenie Gminy znajduje się również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Węgliniec oraz jej 4 filie w m. Ruszkowo, Stary Węgliniec, Czerwona Woda i Jagodzin. W ramach działalności biblioteki prowadzone są lekcje biblioteczne dla dzieci o różnej tematyce.

W Gminie funkcjonują 3 świetlice środowiskowe, w miejscowościach Piaseczna, Zielonka oraz Kościelna Wieś.

Bazę sportową Gminy Węgliniec stanowią:

- kompleksy boisk wielofunkcyjnych w Węglińcu, Czerwonej Wodzie i w Ruszkowie,
- Stadion Miejski w Węglińcu,
- boiska piłki nożnej w Czerwonej Wodzie i w Ruszkowie,
- boiska o sztucznej nawierzchni w Zielonce, Węglińcu, Starym Węglińcu, Czerwonej Wodzie, Ruszkowie i w Jagodzinie,
- pełnowymiarowa hala sportowa w Węglińcu,

- korty tenisowe ze sztuczną trawą w Czerwonej Wodzie i Węglińcu
- sala sportowa przy szkole podstawowej w Ruszowie,
- siłownie plenerowe w Czerwonej Wodzie, Węglińcu, Zielonce, Starym Węglińcu, Piasecznej, Jagodzinie i Ruszowie,
- place zabaw w Zielonce, Węglińcu, Czerwonej Wodzie, Piasecznej, Starym Węglińcu, Ruszowie i Jagodzinie.

Produktem lokalnym Gminy Węglińiec są pierogi z jagodami. W celu ich promocji i rozpowszechniania organizowana jest coroczna impreza „Jagodowe Lato” w miejscowości Ruszów. Z kolei miejscowość Czerwona Woda słynie z imprezy „Nad wodą śpiewane”. Tereny, na których położona jest Gmina są bogate w grzyby, co przyciąga zbieraczy z terenu całego powiatu, w związku z czym co roku odbywa się dwudniowa impreza „Święto Grzybów”, podczas której przeprowadzane są Mistrzostwa Europy w Zbieraniu Grzybów, konkurencje związane z tematyką leśną, konkurs kulinarny na najlepszą potrawę z grzybów, koncerty, pokazy sztucznych ogni, a także zawody wędkarskie i rozgrywki piłkarskie.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Węglińiec znajduje się 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, przy czym 3 z nich ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (w m. Czerwona Woda, Węglińiec i Ruszów). Najwięcej akcji przeprowadza jednostka stacjonująca w Węglińcu. Na przestrzeni analizowanych lat wyjeżdżała 582 razy. W 2019 roku wszystkie jednostki wyjeżdżały łącznie 285 razy, przy czym 118 wyjazdów dotyczyło pożarów, a 167 innych wezwań.

Tab. 14. Liczba akcji jednostek OSP Gminy Węglińiec w latach 2015-2019

Nazwa jednostki	2015		2016		2017		2018		2019	
	pożar	inne	pożar	inne	pożar	inne	pożar	inne	pożar	inne
Czerwona Woda	44	48	26	29	10	37	25	48	29	46
Węglińiec	95	88	50	50	42	50	52	62	37	56
Stary Węglińiec	27	2	19	3	23	6	10	6	11	12
Jagodzin	19	21	20	12	11	13	37	23	16	19
Ruszów	33	63	15	26	7	44	29	38	25	34

Źródło: opracowane własne na podstawie danych Związku OSP RP w Węglińcu.

W 2019 roku zawarte zostało porozumienie pomiędzy władzami Gminy Węglińiec a Komendantem Wojewódzkim Policji we Wrocławiu dotyczące przywrócenia Posterunku Policji w Węglińcu. Potrzeba ta pojawiła się na skutek wzrostu przestępczości na terenie Gminy spowodowanego likwidacją istniejącego do 2015 roku posterunku.

Ze względu na brak Posterunku Policji Gmina Węglińiec podlega pod Komisariat Policji w Pieńsku pod adresem Zgorzelecka 31.

Od 2019 roku w Gminie działa aplikacja „BLISKO”, czyli bezpłatny i ogólnodostępny system powiadamiania lokalnego. Zadaniem aplikacji jest informowanie mieszkańców o aktualnościach, lokalnych wydarzeniach oraz zagrożeniach i utrudnieniach jakie mogą wystąpić.

W celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Węglińiec zrealizowany został projekt „Razem bezpiecznej” w ramach którego zainstalowany został monitoring wizyjny w centrum miasta Węglińiec. Oprócz centrum monitoring znajduje się również przy szkołach oraz w PSZOK. Innymi działaniami służącymi zwiększeniem bezpieczeństwa w Gminie był cykl spotkań profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci pod tytułem „Pomagam rodzicom – dbam o swoje bezpieczeństwo”, a także spotkania funkcjonariuszy policji i straży pożarnej z seniorami.

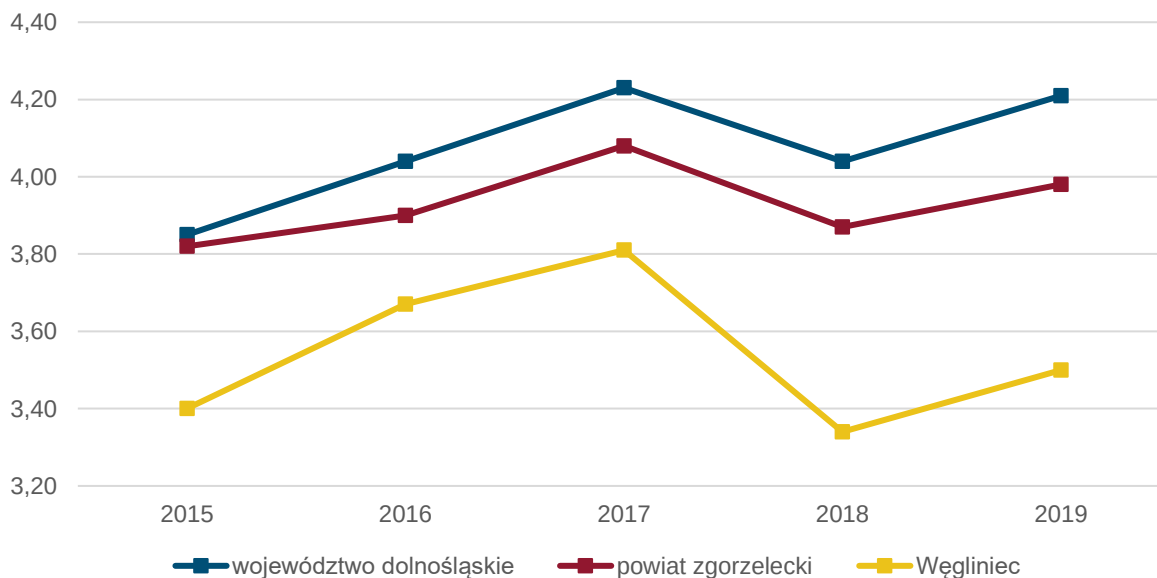
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Węgliniec funkcjonują następujące stowarzyszenia:

- Ochotnicza Straż Pożarna w m. Ruszów, Czerwona Woda, Węgliniec, Jagodzin, Stary Węgliniec,
- Zakładowa Ochotnicza Straż Pożarna przy Nadleśnictwie Ruszów,
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Węglinieckiej,
- Stowarzyszenie „Seniorzy Gminy Węgliniec”,
- Kresy w Pamięci,
- Stowarzyszenie Ziemia Ruszowska,
- Stowarzyszenie „Łatwiej”,
- Moja Wieś Jagodzin,
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych,
- Towarzystwo Wspólnych Pomysłów, Lokalna Grupa Historyczna,
- Klub Sportowy „Victoria” w Ruszowie,
- Klub Sportowy „Piaś” w Czerwonej Wodzie,
- Miejsko Gminny Klub Sportowy „Górnik” Węgliniec,
- Uczniowskie Kluby Sportowe: „Olimpia” przy Gimnazjum w Węglińcu, przy Szkole Podstawowej w Węglińcu, „Orliki” w Węglińcu, „Jastrzębie” w Ruszowie, „MIKRO” w Ruszowie.

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w Gminie Węgliniec na tle powiatu i województwa. Najniższy udział charakteryzuje Gminę i jest to wartość 3,5 w roku 2019, gdzie dla porównania powiat zgorzelecki osiągnął wartość 3,98, a województwo dolnośląskie 4,21. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można, iż dla wszystkich analizowanych jednostek udział ten rósł do roku 2017, po którym nastąpił spadek, a następnie systematyczny wzrost.

Ryc. 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Węgliniec w latach 2015-2019 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się dofinansowań dla organizacji pozarządowych w Gminie Węgliniec w latach 2018 i 2019. W analizowanych latach całkowita kwota dotacji była na podobnym

poziomie, a zdecydowanie największa kwota dotyczyła wsparcia w zakresie upowszechniania kultury fizycznej. W 2019 roku wsparcie otrzymały 3 podmioty więcej niż w roku poprzednim.

Tab. 15. Wsparcie organizacji pozarządowych w Gminie Węgliniec w latach 2018 i 2019

Lp.	Założenia programowe	Liczba podmiotów, którym przyznano dotację		Łączna kwota dotacji	
		2018	2019	2018	2019
1.	<i>upowszechnianie kultury fizycznej</i>	8	7	196 250,00	196 700,00
2.	<i>pomoc społeczna</i>	2	2	16 000,00	8 000,00
3.	<i>kultura i ochrona dziedzictwa</i>	1	1	10 000,00	7 500,00
4.	<i>upowszechnianie turystyki</i>	1	1	2 000,00	5 000,00
5.	<i>ochrona i promocja zdrowia</i>	-	2	-	8 600,00
6.	<i>działalność pożytku publicznego i wolontariat</i>	2	4	2 800,00	7 000,00
Ogółem		14	17	227 050,00	232 800,00

Zródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z rocznego programu współpracy Gminy Węgliniec z organizacjami pozarządowymi za lata 2018 i 2019.

Partnerzy Gminy

Gmina Węgliniec nawiązała współpracę partnerską z wieloma miastami i gminami zagranicznymi. Należą do nich:

- Gmina Hå w Norwegii od 1992 roku,
- Gmina Hodkovice nad Mohelkou w Czechach od 2004 roku,
- Gmina Jezierzany na Ukrainie od 2004 roku,
- Gmina Horka w Niemczech od 2006 roku,
- Puerto Lumbreras w Hiszpanii od 2008 roku,
- Miasto Kodersdorf od 2011 roku,
- Miasto Kalwaria na Litwie od 2019 roku.

Współpraca ta obejmuje w większości dziedziny takie jak: oświata, kultura, sport, turystyka, edukacja czy ochrona środowiska. W ramach partnerstwa organizowane są m.in. wymiany uczniów między szkołami oraz wspólne ćwiczenia straży pożarnej.

Gmina Węgliniec jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Bory Dolnośląskie. Stowarzyszenie to prowadzi swoją działalność na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez wspieranie rozwoju obszarów wiejskich gmin należących do LGD, realizację Strategii Rozwoju Lokalnego, ochronę wartości historycznych, kulturowych i przyrodniczych, integrację mieszkańców, rozwój turystyki, a także promocję regionu.

Współpraca z Dolnośląską Organizacją Turystyczną we Wrocławiu i Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego ma na celu rozwój promocji Gminy Węgliniec. Ponadto Gmina jest członkiem Lokalnej Grupy Rybackiej Dolnośląska Kraina Karpia, Związku Gmin Ziemi Zgorzeleckiej oraz Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa.

W 2020 roku Gmina Węgliniec podpisała porozumienie o współpracy określające zasady współdziałania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji. Obejmować on będzie 20 samorządów: Gminę Bogatynia, Gminę Bolesławiec, Gminę Miejską Bolesławiec, Gminę Gromadka, Gminę Lubań, Gminę Miejską Lubań, Miasto i Gminę Nowogrodzic, Gminę Osiecznica, Miasto i Gminę Pieńsk, Gminę Platerówka, Gminę Siekierzyn, Gminę Sulików, Gminę Warta Bolesławiecka, Miasto i Gminę Węgliniec, Gminę Miejską Zawidów, Gminę Zgorzelec, Gminę Miejską Zgorzelec oraz następujące powiaty: Powiat Bolesławiecki, Powiat

Lubański i Powiat Zgorzelecki. Celem Porozumienia jest określenie zasad współpracy w zakresie opracowania i zatwierdzenia dokumentu programowego dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji (ZIT ZOI). Dokument ma odnosić się m.in. do nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021-2027, której istotnym elementem będzie Rozwój Terytorialny, wynikający z postanowień Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Placówki świadczące opiekę zdrowotną na terenie Gminy Węgliniec to:

- NZOZ Praktyka Ginekologiczno-Położnicza Radosław Kwiatecki, pod adresem Sikorskiego 40 w Węglińcu,
- Włodzimierz Curyło, Ilona Curyło-Dziuba „Praktyka Lekarzy”, pod adresem Sikorskiego 40 w Węglińcu,
- Indywidualna Specjalistyczna Opieka Lekarska Gabinet Stomatologiczny Marta Dyś, pod adresem Sikorskiego 40 w Węglińcu,
- Lecznictwo Ambulatoryjne Ośrodek Zdrowia w Ruszowie, Poradnia Lekarza POZ, ul. Żagańska 2 w Ruszowie,
- Ośrodek Zdrowia w Czerwonej Wodzie, Poradnia Lekarza POZ, ul. 5 Grudnia 4, w Czerwonej Wodzie.

Na terenie Gminy funkcjonują również 4 apteki:

- Apteka „Pod Słońcem”, adres: ul. Sikorskiego 40 w Węglińcu (pon.-pt. 8:00-17:00, sob. 9:00-12:30),
- Apteka „Nova”, adres: ul. Sikorskiego 38 w Węglińcu (pon.-pt. 8:00-17:00),
- Apteka „Lawenda”, adres: ul. Kantowicza 2, w Ruszowie (pon.-pt. 9:00-16:00),
- Punkt Apteczny, adres: ul. 3-go Maja 1 w Czerwonej Wodzie (pon.-pt. 9:00-16:00).

Ponadto przy ul. Sikorskiego 40 mieści się Podstacja Pogotowia Ratunkowego, natomiast najbliższy szpital i pogotowie ratunkowe zlokalizowane są w Zgorzelcu.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Węgliniec odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węglińcu.

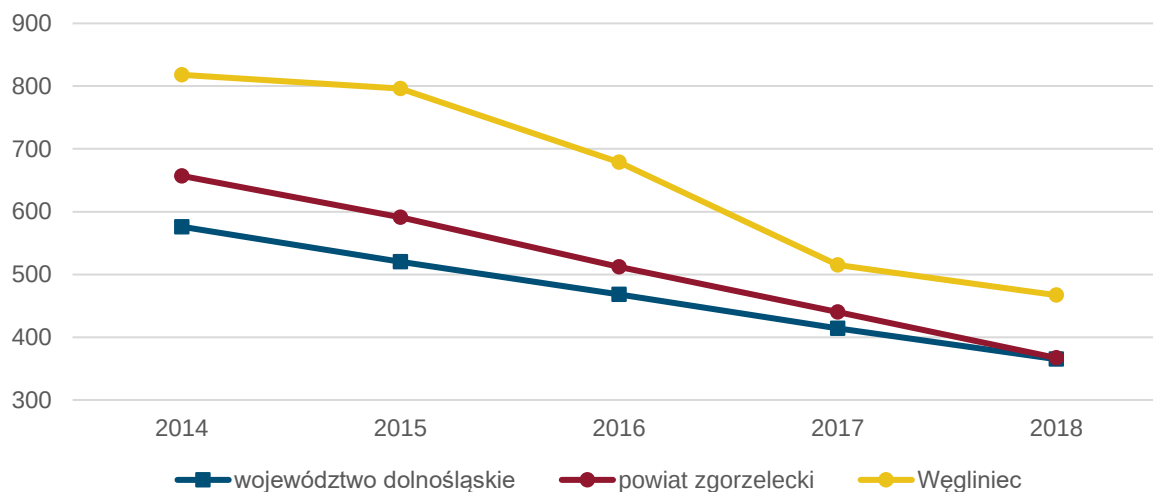
W 2019 roku z usług w ramach pomocy społecznej skorzystało 375 osób, czyli 211 rodzin. W porównaniu z rokiem 2018 liczba korzystających z pomocy społecznej zmalała o 216 osób, w przeliczeniu na rodziny było to 100 gospodarstw domowych mniej niż w poprzednim roku. Wśród najczęstszych powodów przyznawania pomocy w Gminie Węgliniec wyróżnia się: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę, w mniejszym stopniu jest to także alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w tym rodziny niepełne), potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność itp.

MGOPS we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje zadania określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Węgliniec.

W 2019 roku na terenie Gminy znajdowały się 33 mieszkania socjalne o łącznej powierzchni 962,65 m² z oferty których skorzystało 46 rodzin.

Poniższy wykres przedstawia beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Węgliniec na tle powiatu i województwa. Należy zwrócić uwagę, że wskaźnik ten jest najwyższy dla Gminy w porównaniu do powiatu i województwa. Mimo, że we wszystkich jednostkach zauważyć można spadek tego wskaźnika, to dla Gminy jest on zdecydowanie najintensywniejszy.

Ryc. 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Węgliniec w latach 2014-2018 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkańcy Gminy Węgliniec wymagający całodobowej opieki, kierowani są do Domów Pomocy Społecznej znajdujących się na terenie Zgorzelca, a w przypadku braku miejsc lub braku Domów Pomocy Społecznej o wymaganym profilu, do domów znajdujących się poza powiatem zgorzeleckim.

Od 2020 roku w Jagodzinie działa Klub „Senior+”. Klub ma swoją siedzibę na parterze Domu Kultury w Jagodzinie. Obiekt posiada 16 miejsc dla seniorów, które umożliwią korzystanie z oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym.

W Gminie Węgliniec działa również Gminna Rada Seniorów oraz Stowarzyszenie „Seniorzy Gminy Węgliniec”. Seniorzy mogą rozwijać również swoje talenty muzyczne, wokalne i teatralne m.in. w Zespole wokально-instrumentalnym „Grupa Grażynki” działającym przy Węglinieckim Centrum Kultury, Zespole folklorystycznym „PODOLANIE” działającym przy Domu Kultury w Czerwonej Wodzie oraz Teatrze „Czwarta Ściana” działającym przy Domu Kultury w Ruszowie.

Załącznik 2: Wzór ankiety

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						

Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wypożyczenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						

Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
 - ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
 - ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
 - ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
 - ☐ rozwój infrastruktury sportowej
 - ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
 - ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
 - ☐ rozwój sieci gazowej
 - ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
 - ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
 - ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
 - ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
 - ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
 - ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
 - ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
 - ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
 - ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
 - ☐ zmniejszenie bezrobocia
 - ☐ promocja gminy
 - ☐ inwestycje w rozwój turystyki
 - ☐ budowa obwodnicy
 - ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
 - ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
 - ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
 - ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
 - ☐ rozwój kultury
 - ☐ aktywizacja osób starszych
 - ☐ inne (*jakie?*)
-

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐ 56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna
☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem gminy ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem miasta ☐ jestem mieszkańcem wsi ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: DOSTOSOWANIE USŁUG PUBLICZNYCH DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny	Działanie	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.	1. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej na terenie Gminy w tym: • rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, • wspieranie budowy sieci gazowej, • realizacja systemu sanitacji.				
	2. Rozwój i modernizacja infrastruktury publicznej, w tym: • rozwój infrastruktury sportowo-rekreatywnej m.in. budowa sali sportowej w Czerwonej Wodzie, • budowa nowej sali widowiskowej w Ruszowie, • budowa skateparku w Węglińcu i w Ruszowie, • budowa nowych placówek oświatowych (żłobki, przedszkola), • termomodernizacja budynków przedszkoli w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, • dostosowanie przestrzeni publicznej, architektury i usług do wymagań wszystkich obywateli w tym likwidacja barier architektonicznych (podjazdy, windy), • modernizacja obiektów sportowych, • modernizacja infrastruktury i unowocześnienie wyposażenia instytucji kultury.				
	3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych, w tym: • poprawa jakości usług publicznego transportu zbiorowego, • tworzenie ośrodków wsparcia dla seniorów: Kluby Seniora, Dzielne Domy Pobytu, • utworzenie kina w zmodernizowanym budynku dworca PKP w Węglińcu, • zwiększenie dostępności usług medycznych, specjalistycznych na terenie Gminy, • utworzenie Punktu Rehabilitacji na terenie Gminy, • digitalizacja biblioteki, • budowanie oferty kulturalnej dla poszczególnych miejscowości zgodnie z potrzebami mieszkańców.				
1.2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego.	1. Kształtowanie postaw obywatelskich, w tym: • wspieranie działalności organizacji pozarządowych,				

	• podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami, • podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców poprzez doskonalenie systemu informowania i partycypacji społecznej.				
	2. Wzrost społecznych integracji, w tym: • zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do placówek leczenia odwykowego, • poradnictwo w zakresie przemocy w rodzinie, • utworzenie punktu interwencji kryzysowej, • zapewnienie wsparcia i opieki psychologicznej, • współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych.				
	3. Doskonalenie lokalnego rynku pracy oraz poprawa efektywności kształcenia, w tym: • opracowanie programów aktywizacji zawodowej, • prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi w oparciu o kontakt socjalny, • podejmowanie współpracy z PUP w zakresie oferty pracy dla bezrobotnych, • organizowanie prac społecznie użytecznych na terenie Gminy, • współpraca z powiatem w kontekście powstania szkoły średniej na terenie Gminy.				
	4. Doskonalenie lokalnej polityki wspierania seniorów oraz osób niepełnosprawnych, w tym: • rozwijanie aktywnych form spędzania czasu przez osoby starsze, • rozwijanie usług asystenta osoby niepełnosprawnej i opieki wytchnieniowej, • wspieranie finansowe i rzeczowe dla seniorów i osób niepełnosprawnych.				
	5. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, pro-sportowych i proekologicznych, w tym: • promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, • wspieranie imprez rekreacyjno-sportowych odbywających się na terenie Gminy, • budowa basenu na terenie Gminy, • rozbudowa gminnych placów zabaw.				

CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY W OPARCIU O ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

Cel operacyjny	Działanie	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy.	1. Wsparcie potencjału Gminy oraz wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności, w tym: • promocja imprez i produktów lokalnych (Jagodowe Lato, Święto Grzybów, Nad wodą Śpiewanie), • rozwijanie lokalnej turystyki kolejowej poprzez jej promocję i organizację wydarzeń związanych z kolejnictwem, • Gmina Węgliniec Turystycznym Centrum Borów Dolnośląskich (rozwój infrastruktury, kampania informacyjna), • tworzenie dobrych warunków współpracy z przedsiębiorcami, • wsparcie rozwoju małej gospodarki lokalnej.				
	2. Rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym: • racjonalne gospodarowanie przestrzenią, • tworzenie funkcjonalnych przestrzeni publicznych, • zagospodarowanie terenów przy szkołach podstawowych (tereny zielone, ciągi komunikacyjne, wymiana ogrodzenia), • renowacja zabytkowych murów cmentarnych w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, • restauracja zabytkowej ambony w kościele parafialnym w Starym Węglińcu, • poprawa możliwości pozyskiwania terenów pod zabudowę, • podział i uzbrojenie działek przeznaczonych na sprzedaż.				
2.2. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.	1. Poprawa stanu środowiska i racjonalne wykorzystanie jego zasobów, w tym: • budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Węglińcu i w Ruszowie, • poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, • wsparcie finansowe mieszkańców na rzecz wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, • aktualizacja Planu Gospodarki Niskowęglowej, • wspieranie przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii podejmowanych przez mieszkańców, instytucje i przedsiębiorców na terenie Gminy, • wymiana oświetlenia na energooszczędne, • stworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych, wprowadzenie ulg				

	dla wszystkich użytkowników takich pojazdów, • racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych, • edukacja ekologiczna mieszkańców w obszarze segregacji odpadów, • wykorzystanie walorów przyrodniczych poprzez tworzenie pól biwakowych, namiotowych, • rozwijanie szlaków konnych przy współpracy z Gminą Osiecznicą i Gminą Przewóz, • uspołnienie działań z sąsiednimi gminami w ramach wykorzystania walorów turystycznych (oznakowanie szlaków rowerowych, tworzenie wiat rowerowych, miejsc odpoczynku).				
	2. Ochrona przed klęskami żywiołowymi, w tym: • zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie jednostek systemu ratownictwa, • zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek OSP, • wspieranie projektów służących modernizacji rowów i przepustów.				
	3. Rozwój kultury i dziedzictwa kulturowego, w tym: • stworzenie Muzeum Kolejnictwa, • wspieranie działań Izby Pamięci Kresów Wschodnich, • kultywowanie dziedzictwa lokalnego, poprzez promocję obiektów i zabytków związanych z kulturą Kresów Wschodnich II RP.				

CEL STRATEGICZNY III: WZMOCNIENIE PRZESTRZENNEJ DOSTĘPNOŚCI I SPÓJNOŚCI GMINY.

Cel operacyjny	Działanie	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Wsparcie rozwoju sieci transportowej oraz współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.	1. Stworzenie centrum logistycznego i przeładunkowego na bazie lokalnej infrastruktury kolejowej.				
	2. Budowa i modernizacja dróg i chodników w Węglińcu.				
	3. Budowa i modernizacja dróg i chodników na obszarze wiejskim Gminy Węglińiec.				
	4. Poprawa jakości dróg dojazdowych (do Gminy) rolnych we współpracy z Urzędem Marszałkowskim.				

	5. Budowa ścieżek rowerowych w nawiązaniu do Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej i połączeniem z siecią ścieżek w gminach ościennych i w Niemczech.				
	6. Tworzenie szlaków rowerowych na bazie likwidowanych torów kolejowych.				
	7. Budowa stancji rowerowej przy dworcu PKP.				
	8. Przebudowa i naprawa oznakowania istniejących ścieżek rowerowych oraz naprawa nowych.				
	9. Wspieranie rozwoju transportu publicznego.				
3.2. Wzrost dostępności infrastruktury informacyjnej.	1. Cyfryzacja administracji (e-administracja).				
	2. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowego mieszkańców Gminy.				